

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:
Enostolpna petlinna vrsta
mal oglas po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglas nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo; nerankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Generall.

Razmeroma kmalu po nastopu sedanje
vlade se je v vladnih krogih rodila opravi-
čena in v parlamentarnih principih po-
polnoma utemeljena želja, naj bi HRSS
sedanje vlade ne samo v parlamentu pod-
pirala s svojo številčno močjo, ampak naj
bi prevzela nase tudi del vladne odgovor-
nosti in s to odgovornostjo sedanjo vlado
tudi moralno podprla. Vsi trezni in parla-
mentarno misleči krogi so to misel takoj
odobravali, ker so videli njeno opravi-
čenost. Če je bila HRSS priznana pravica
sodelovati v parlamentu, ji mora biti dana
možnost, da je zastopana tudi v vladi, ki
v parlamentarnih državah ni drugega ka-
kor izvrševalni organ vsakokratne parla-
mentarne večine. Kdor ima kot član parla-
menta ali kot parlamentarna stranka pra-
vico do kontrole, temu se gotovo ne more
odrekati možnost, da sme sedeti tudi v
kontroliranem izvrševalnem organu.

Kdor ima količjak parlamentarnega
čuta, bo vse te stvari smatral za samo-
posebi umevne. Tudi vodstvo HRSS svo-
jega eventuelnega sodelovanja v vladi ni
kratkomalo odbilo, ampak je reklo, da
pristane tudi na to, če smatra vlada tak
korak za potreben za uvrstitev svojega
položaja. Pripravljeni so bili torej vse,
da podpro Hrvatje sedanjo vlado tudi mo-
ralno s svojim vstopom v vlado in politična
javnost je že vsak dan pričakovala, da bo
tozadevni kraljevski ukaz tudi objavljen.

Kraljevskega ukaza pa ni hotelo biti.
Javnost je čakala en dan, čakala je dva
dni in čaka še danes. A kolikor dalje
čaka, toliko bolj je rastla in še raste rado-
vednost javnosti, kje tiči vzrok tega za-
gonetnega odlašanja. Parlamentarni ovir
ni, ker so Hrvatje jako važen del parla-
mentarne vladne večine; državnopravnih
ovir ni, ker so tudi v drugih monarhističnih
državah republikanci že postali ministri in
je iz več Radićevih izjav samih vrhtega
znano, da republikanstvo HRSS ni abso-
lutno. Kje tiči torej vzrok?

Če ne moremo najti vzroka v onem
delu političnega kolesja, ki ga vsi vidimo,
ga je treba iskati tam, kamor oči nas na-
vadnih zemljanov ne segajo. Delovanje
parlamenta je nam vsem kolikor to-
liko vidno, jasno in razumljivo, ni pa tako
vidno in jasno delovanje drugih političnih
činiteljev.

Jako važen politični činitelj pa je pri
nas vojaška oblast. Tudi v drugih drža-
vah v tem oziru niso ostali ali pa nič na
boljšem. Tako n. pr. je znano, kakšen ve-
likanski vpliv na vodstvo državne politike
ima v Angliji admiraliteta. Kadar začne ti
gospodje stikati glave, tišče angleški dav-
koplačevalci sicer svoje žepe, toda ne dol-
go. Tako je v Ameriki, tako je v Franciji,
pri nas pa je še nekoliko več kakor tako
in to, kar je pri nas več kakor v drugih
državah, ni dobro.

V vseh državah se brigajo vojni mi-
nistri, generali in admirali v prvi vrsti za
to, da je armada številčno dovolj močna,
da je dobro oborožena in dobro izveščana.
Te stvari stanejo seveda ogromne vsote in
baš zato se javnost, zlasti tista, ki plačuje
davke, vselej nekoliko vstraši, če bere v
dnevnikih listih naslov: »Zahteve vojnega
ministra.«

Glavna briga gospodov generalov je
torej povsod osredotočena na vzdrževanje
kolikor mogoče velikih in kolikor mogoče
dobro opremljenih in izveščanih armad.
Nikjer pa se generali ne bri-
gajo za državljansko vzgojo
in nikjer ne nastopajo s svo-
jim vplivom v korist teh ali
onih političnih strank. Oni se
pač brigajo za vzgojo »vojaškega duha«
v vojašnicah, vse drugo pa puste v miru, ker
vlada v vseh evropskih državah princip, da
so vse stranke v enaki meri »državotvor-
ne« in da bo tudi današnja opozicija ravno
tako blagodarno dovoljevala vojaške kre-
dite, kadar pride na vlado, kakor sedanje
vladne stranke.

Pri nas pa je v tem oziru precej dru-
gače. Bivši režim žalostnega spomina je
vedno brez vsake legitimacije in popol-
noma samovoljno proglašal le sebe za dr-
žavotvornega, vse ostale stranke in sku-
pine pa v popolnem nasprotju z naziranjem
o vrednosti opozicije v ostalih evropskih

državah za protidržavne. Dogodki zadnjih
dni dokazujejo, da se je ta nesrečna teo-
rija zajedla tudi v naše višje vojaške kroge,
seveda na veliko škodo teh krogov samih
in na še večjo škodo za državo.

Zgodovina vseh držav, zlasti pa bal-
kanski, dokazuje na vsaki strani silno
škodljivost vmešavanja vojaških krogov v
dnevno politiko in v državno upravo. Tudi
Belgrad ima v tem oziru že zelo žalostne
izkušnje (l. 1903!), vse pa kaže, da jih ima
še vedno premalo. Sicer ne bi mogel za-
htevati resen list, kakor je »Politika«, da
je najvažnejša in glavna naloga vojaških
poveljnikov skrbeti za vzgojo vojakov v
narodnem in v državnem duhu. Po naših
mislih je ta vzgoja stvar šole in stvar
javnih civilnih organov, tudi stvar
raznih političnih strank, nikakor pa ni to
stvar vojaških krogov. Udanost ali celo
ljubezen do države se ne ustvarja v vojaš-
nicah, pač pa se ustvarja ljubezen do dr-

žave z dobro upravo. Kjer je ljudstvo za-
dovoljno, tam vlada tudi dober državljani-
ski duh in tam vlada tudi ljubezen do
države. Kjer pa prevladuje vojašnica na-
mesto ljudske zadovoljnosti, tam ne mo-
remo govoriti več o ljubezni do dr-
žave, ampak samo še o — dresuri.

Tako dresuro smo okušali Slovenci v
Avstriji in so jo okušali tudi v caristični
Rusiji. Potek svetovne vojne je jasno do-
volj dokazal, koliko je vredna dresura v
današnji demokratični dobi. Zato smo
mnenja, naj se vojaški krogi političnih afer
raje po možnosti izogibljujejo. To je želeli
tembolj, ker odgovornosti za državno po-
litiko nimajo generali, marveč vlada in v
nobeni državi ne more biti zasiguran po-
trebni red, ako poleg odgovorne vlade
obstoja še neka neodgovorna vlada. Na-
ravnost nevarno pa je, če nosi taka ne-
odgovorna vlada orožje.

tudi sklepe glede bodočega predsednika
parlamenta. Današnji predsednik skupšči-
ne Ljuba Jovanović se je izkazal kot slabši
in kot strankar, danes pa se izkazuje še
kot nevaren intrigant, ki bi samo oviral
delo parlamenta, kateremu bi predsedoval.
Po svojem zadnjem sestanku s Pribiče-
vičem je Ljuba Jovanović za ves hrvatski
narod isto, kar Pašić.

Razgovor s Predavcem.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) V Belgrad sta
prispela g. Predavec in dr. Nikola Nikić.
Obiskala sta ministra dr. Spaho in odšla
z njim v predsedstvo vlade, kjer so se se-
stali z načelniki vladnih strank. Sestanka
so se udeležili Davidović, Korošec, Spaho,
Marinković, Petrović, Predavec in dr. Ni-
kić. Zastopnika HRSS sta se poučila o no-
vih političnih razmerah. Izmenjala sta mi-
sli o položaju. Ugotovili so, da med stran-
kami, ki so v vladi, in ki jo podpirajo, ni
v zadnjem času nastopilo ničesar, kar bi
spremenilo položaj. O samem razporejenju
in stališču HRSS je podal g. Predavec sle-
dečo merodajno izjavo vašemu dopisniku:

»Poučili smo se o političnem položaju.
Vsa vprašanja ostajajo na istem mestu, na
katerem so se dosedaj nahajala. Tako osta-
ne tudi neizpremenjeno vprašanje našega
vstopa v vlado. Stvari take vrste ne morejo
biti rešene preko noči. Razpravljali smo o
načinu, kako bomo opravljali politične po-
sle. V tem oziru vlada enodušnost in v sta-
lišču vseh strank. Kar se tiče volitve skup-
ščinskega predsednika, lahko izjavim, da
še za nas ni aktualno. Mi stojimo za sedaj
na stališču, da naj skupščinsko predse-
dnstvo v resnici vzame v roke večina parla-
menta. Kar se tiče HRSS, bomo zahtevali,
da se udeležimo aktivne in pasivne vo-
litve v narodni skupščini. Sicer pa vse
skupaj zavisi od razvoja razmer.« Dr. Ni-
kić in g. Predavec sta nocoj odpotovala v
Zagreb.

SEJA MINISTROV.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Nocoj se je vr-
šila v predsedništvu vlade seja ministrov,
kateri je prisostvoval naš poslanik pri Va-
tikanu dr. Smodlaka. Vlada je izdelala pro-
gram socialno-gospodarske politike, katero
bo izvajala v posameznih pokrajinah. Raz-
pravljalo se je o Dalmaciji. Najden je bil
akt, ki se je izgubil 4. III. 1921 in ki se
nanaša na agrarno vprašanje v Dalmaciji
in ki ga je radikalna vlada suspendirala in
skrila. To vprašanje se bo reševalo na
eni prihodnjih sej.

NADE RADIKALOV.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Bivanje g. Pre-
daveca in dr. Nikića je vzbudilo zanimanje
v radikalnih krogih. Popoldan se je vršila
seja med Jovanovićem in dr. Lazo Marko-
vičem. Razpravljala sta o političnem polo-
žaju. Radikalni krogi naglašajo, da vpra-
šanje sporazuma med Hrvati in Srbi ne bo
končnoveljavno rešeno, ker mora sporazum
izvršiti večina Srbov in Hrvatov. Radikali
so za sedaj tolažijo s sedanjim položajem.
Prepričani so, da se bo našel način, kako
je treba rešiti naš notranji spor in da bodo
radikali prišli nazaj do politične oblasti. V
razgovoru naglašajo radikali, da bo Davi-
dović moral kot predstavnik srbske manj-
šine radi politike, ki jo vodijo Slovenci in
Hrvat, odstopiti, kar ne zastopa zadostnega
števila Srbov.

DR. KOROŠEC V AVDIENCI NA DVORU.

Belgrad, 7. oktobra. (Izv.) Danes po-
poldne je bil prosvetni minister in zastop-
nik ministra za vere dr. Korošec v polurni
avdienci na dvoru. Avdiencia je bila čisto
političnega značaja. Dr. Korošec se je vrnil
zelo razporejen.

NAŠ DELEGAT O RAZOROŽITVENI KOMISIJI.

Belgrad, 7. oktobra. (Izv.) V Belgrad
je prispel naš delegat v komisiji za raz-
orožitev v Društvo narodov, general Kala-
fatović. Obiskal je zunanega ministra dr.
V. Marinkovića in ga obvestil o delu v
tej komisiji.

OGRSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 7. oktobra. (Izv.) Parla-
ment se je danes sestel na jezensko zase-
danje.

Intrige za nesporazum v vladnih strankah ponesrečene.

PAŠIČEVA BOLEZEN. — POIZKUS RADIKALOV VPLIVATI NA HRSS. — VZA-
JEMNOST V VLADI TESNEJŠA KO PREJ KDAJ.

Belgrad, 7. okt. (Izv.) Vse nade opo-
zicije, da bi pred sestankom narodne
skupščine, t. j. pred 11. t. m., prišlo do
krize, so ostale seveda samo nade. Radikali
že verujejo, da se položaj vlade kljub vsem
spletkam na dvoru in pri HRSS le vedno
bolj utrjuje. Položaja niso mogli razmajati
niti s tem, da je vstop HRSS naletel na
težkoče. Kot poslednji poizkus radikalov
v boju zoper vlado je bilo zbadanje raznih
radikalnih emisarjev v zadnjem času, da
bi pripravili HRSS do drugih namer in da
bi se vladne stranke same razšle ter dale
radikalom možnost, povrniti se na oblast.
Idea sporazuma, ki ga ima sedanja vlada
v svojem programu na prvem mestu, ni
niti pri radikalih več iluzija, kakor imajo
radikali navado govoriti. Ta ideja je na-
sprotno postala politična realnost in v nje
ustvarjanje je začel verovati celo znaten
del radikalov. Zvesti sporočilom svoje
stranke, da se noben političen posel ne iz-
vrši brez radikalov — radikali so bili do-
slej proti sporazumu — bi hoteli, da se ta
posel ne izvrši brez njih. Uvidevajoč, da je
Pašić najresnejša ovira za sodelovanje pri
ustvarjanju sporazuma, bi radikali radi
Pašića omogočili umik iz politične arene.

Pašić je zbolel. Govori se, da so mu
zdravniki svetovali, naj se čuva napornega
političnega dela in naj išče okrepitve v ino-
zemskih kopališčih. Pašić je bil prej že
večkrat bolan iz političnih razlogov, vendar
so bile njegove bolezni prej vedno kratko-
trajne. Danes se pa zdi, da bo moral ta čas
podaljšati za daljšo dobo. Težkoče, ki se
stavljajo vstopu HRSS v vlado, izvirajo od
toda, ker se radikali trudijo, da bi se z
osebnostjo Ljube Jovanovića priklopili do
sodelovanja v vladi v izvajanju njenega
programa. Govori se, da bo znaten del
radikalov pri glasovanju o obtožbi proti
radikalnim ministrom dr. Laz. Markoviću,
dr. Janiću in dr. Kojiću glasoval za to,
da se obtožnica izroči preiskovalnemu o-
dboru in da bodo celo sami obtoženi mi-
nistri zahtevali, da pridejo pred preiskovalni

odbor, kakor da bi pričakovali, da ne bo-
do obsojeni.

Kakor se torej vidi, so postali radikali
zelo živahni. Pripravljenost obtoženih mi-
nistrov, da se sami podvržejo preiskavi, se
v parlamentarnih krogih ne smatra kot
prostovoljna odločitev. Predvsem ni to slu-
čaj pri dr. Markoviću, ker on ni pristal
na preiskavo tedaj, ko je bila proti njemu
vložena obtožba, ampak je od svojega po-
slanskega kluba zahteval, da ga štiti.

Glasovanje o obtožbi ministrov bo na
eni prvih sej narodne skupščine, ker je
zakon o korupciji ena izmed najvažnejših
točk vladnega programa. Po poslovniku
se vrši glasovanje o obtožbah tajno, tako
da se daje možnost posameznim poslan-
cem, da se popolnoma svobodno oprede-
lijo. Vladni krogi ne verujejo v iskrenost
nobenih radikalnih namer in ne pristanejo
na to, da bi tisti sodelovali pri ustvarjanju
sporazuma, ki so z vsemi sredstvi delovali
proti njemu. Vladni krogi ne prikrivajo
bojazni, da bi sodelovanje radikalov pre-
prečilo resno delo za sporazum.

Prihod g. Predavca v Belgrad in da-
našnja posvetovanja jasno dokazujejo, da
je položaj vlade v narodni skupščini popol-
noma siguran ter da vse intrige radikalov,
da izzovejo HRSS in razcepijo vladne
stranke, niso dosegle svojega cilja. Do-
segle so samo nasproten uspeh. Vladne
stranke so danes tesneje zvezane kakor
dosedaj. Da ni bilo raznih intrig v raznih
vprašanjih, ki bodo prišla na dnevni red,
bi se bile morda med posameznimi stran-
kami pojavila različna mišljenja o teh
vprašanjih. Pa ravno brezobzirna ofenziva
vladnih nasprotnikov je povzročila, da se
vladne stranke v vsakem vprašanju spo-
razumevajo in da sta enodušnost in vza-
jemnost vlado bolj ojačila, kakor je bila
ob sestavi. To se je pokazalo na današnjem
sestanku načelnikov vladnih strank. Vsi
udeleženci so na vprašanje izjavljali: »Vse
je dobro!«

HRSS ne želi vstopa v vlado.

HRSS ZA VLADO KAKOR DOSEDAJ. — NEIZPOLNJENE ZAHTEVE HRSS. —
OESODBA LJUBE JOVANOVIĆA.

Zagreb, 7. oktobra. (Izv.) Povodom
odhoda posl. Predavca v Belgrad je izdalo
vodstvo HRSS sledečo objavo:

»O vstopu zastopnikov HRSS v Davi-
dovićevo parlamentarno vlado se je pred-
sedstvo HRSS ponovno posvetovalo v po-
nedeljek 6. oktobra. Po kratki razpravi je
sklenilo, da odpošlje še istega dne poslan-
ca Predavca v Belgrad, da dá ministrske-
mu predsedniku Davidoviću sledečo izjavo:

»HRSS nikakor ne želi, da bi se še
pretresalo vprašanje vstopa njenih zastop-
nikov v današnjo parlamentarno vlado in
zahteva najodločnejše, da se to vprašanje
takoj odstavi z dnevnega reda. HRSS bo
ostala naravno v svojem dosedanjem raz-
merju napram Davidovićevi parlamentarni
vladi kot član parlamentarne večine in

naglašja izrečno, da popolnoma zaupa mi-
nistrskemu predsedniku Davidoviću z ozi-
rom na njegovo politiko poštenega spo-
razuma med Hrvati in Srbi.

Podpredsedniku Predavcu je dalje na-
ročeno, da izjavi, da v prihodnje ne bo no-
ben zastopnik HRSS interveniral pri no-
benem ministru v nobenem slučaju, ker
doslej še ni izpolnjena niti ena dogovor-
jena točka. Na kakšen način bo HRSS te
točke spravila na dnevni red v parlamentu,
o tem se bo posvetovalo vodstvo HRSS
na svoji prvi prihodnji seji. HRSS bo dalje
vedno pazila na to, da se drži sporazuma
z vsemi strankami parlamentarne večine,
da ne oslabi položaja današnje parlamen-
tarne vlade.

Podpredsednik Predavec bo sporočil

Važen Mac Donaldov govor.

London, 7. oktobra. (Izv.) Danes je zboroval v Londonu kongres zastopnikov delavske stranke. Zbralo se je 800 zastopnikov, ki so zastopali 3.155.911 organiziranih članov stranke. Kongresu je predsedoval ministrski predsednik Mac Donald. V svojem govoru je Mac Donald našteval, kaj vse je delavska vlada storila v korist delavstva. Že samo dejstvo, da obstoji na Angleškem delavska vlada, pa je imelo silen vpliv na političen razvoj Evrope. To se je videlo zlasti v Ženevi, kjer so zastopniki Anglije izvršili ogromno delo. To delo pa še ni končano, ker moramo mi natanko presoditi vsak korak, da ne zabredemo zopet v stare grehe. Končno je Mac Donald govoril o notranjepolitičnem položaju v Angliji in je izrazil upanje, da bodo vsi možje in žene delavske stranke storili v polni meri svojo dolžnost, ko jih bo stranka klicala.

PRED VOLITVAMI NA ANGLEŠKEM.

London, 7. oktobra. (Izv.) V nekem razgovoru je izjavil Mac Donald, da nameravajo konservativci in liberalci vlado vredi zaradi nameravanega sklepa rusko-angleške pogodbe, ne da bi oni sami vedeli, kaj naj postavijo na mesto vladnega predloga. Če bi bili oni predložili kakšen svoj tozadeven načrt, bi ga bila vlada gotovo vpoštevala in presodila.

London, 7. oktobra. (Izv.) Notranjepolitični položaj je toliko razčiščen, da so nove volitve danes gotova stvar. Glavni tajnik delavske stranke Spoor je izjavil, da gre delavska stranka v boj v upanju na gotov rezultat.

NOV KRALJ V HEDŽASU.

London, 7. oktobra. (Izv.) Reuter poroča: Emir Ali je bil proglašen za ustavnega kralja v Hedžasu.

FRANCIJA BO PRIZNALA SOVJETSKO RUSIJO.

Pariz, 7. oktobra. (Izv.) »Matine« poroča, da bo francosko odposlanstvo, ki je pod vodstvom Monziea odpoštovalo v Moskvo, vladi predlagalo, da prizna de jure sovjetsko Rusijo. Posebnih pogodb pa Francija z Rusijo še ne bo takoj sklepala.

Livorno.

Ze mesece se je zanimanje italijanske politične javnosti osredotočevalo na kongres liberalne stranke, ki je bil napovedan za prve dni tekočega meseca v Livornu. Kakor znano, imajo liberalci v sedanji vladi dva svoja člana in so še edina politična stranka, ki sodeluje v fašistovskem režimu. To sodelovanje pomenja za fašizem neizrečeno veliko: most, ki ga veže z normalnim političnim življenjem ter mu na zunaj in znotraj ohranja vsaj videz ustavnosti in demokracije. Najsi fašistovski tisk in Mussolini še toliko trditeljsko nasprotujejo, dejstvo je vendar, da je fašiste strah pred popolnim osamljenjem. Zato se je fašistovski časopisje na vse načine prizadevalo vplivati na liberalne vrste, da bi se livornski kongres izrekel ugodno za sedanji režim in za nadaljnje sodelovanje z njim. Na dan, ko se je otvoril kongres, je z vsemi aduti nastopil sam Mussolini. Na sprejemu konstitucionalnega združenja v Milanu dne 4. t. m. je imel obširen govor, v katerem je skušal opravičiti fašistovski režim z uspehi v notranji in zuna-

nji politiki, ki jih je naslikal v najlepših barvah. Potem je začrtal dalekosežen gospodarski program, ki naj ga reši parlament v prihodnjem zasedanju in dal razumeti, koliko odgovornost si naloži vsaka opozicija, ki pri rešitvi tega programa ne bi hotela sodelovati. Končno je izjavil, da fašizem ne odbija nobenega sodelovanja in da ne namerava izpremeniti državnih temeljnih zakonov (kar je bil na svojem zadnjem kongresu slovesno sklenil).

Na drugi strani je pa s podobno mrzlico pričakovala liberalnega kongresa opozicija, ki bi s pridobitvijo liberalne stranke izpolnila svoje zadnje vrzeli in se neprimerno ojačila.

V liberalni stranki sami so bile tri struje: leva, ki je zahtevala, da stranka odpokliče iz vlade svoja člana in se pridruži opoziciji; desna, ki je bila za brezpogojno sodelovanje s fašizmom in središče, ki je puščalo vprašanje sodelovanja ali nesodelovanja kot zgolj taktično ob strani in zahtevalo, da kongres manifestira za načela stranke. To stališče je z ogromno večino zmagovalo na kongresu.

Po tridnevni razpravi, v kateri so imeli popolno prevlado govorniki središča in leve, je bil s 23.714 glasovi proti 5490 — glasovanja se je vzdržalo 2527 — sprejet dnevni red, ki zahteva:

1. Država naj se odtegne hegemoniji strank in skupin in vrže svoji nalogi kot najvišji regulator narodnega življenja; 2. ustavni režim, posvetočen s albertinskimi listini, ki je dovedel Italijo do njene veličane, se ne sme okrniti in delitev oblasti se mora strogo spoštovati; 3. edini zakoniti temelj vlade lodi volja dežele, izražena v ustavnih oblikah; 4. narodna vojska bodi edina vojaška bramba države in nobena oborožena moč ne sme imeti strankarskega duha in značaja; svobodščine, ki jih določa ustava temeljem posebnih zakonov, se morajo upoštevati in spoštovati; 5. krajevne oblasti naj se vrnejo zakonito izvoljenim upravam; 6. gospodarska politika, ki brani individualno iniciativo, spoštuj načelo svobode tudi nasproti razrednim organizacijam.

Liberalni kongres se je brezpogojno izrekel za popolno ustavnost in zakonitost, obsodil fašistovski milico in se posebej izjavil za svobodščine delavskih organizacij. S tem je izrekel obsodbo nad fašistovskim režimom in mu tako odtegnil zadnjo moralno oporo. Ali bo liberalna stranka sedaj svoje zveze s fašizmom tudi formalno pretrgala in takoj odpoklicala svoja dva pristaša iz vlade je maleda pomena. Toliko je po Livornu očito, da ogromna večina liberalne stranke nasilni fašistovski režim odklanja. Fašisti so sedaj moralno popolnoma osamljeni.

Mussolini se je na izid v Livornu takoj odzval. Imel je v Gallarate pri Milanu govor, v katerem je rekel, da so se mu liberalci na kongresu maščevali zato, ker kljub vsemu njihovemu moledovanju ni mogel vseh sprejeti v veliko narodno (fašistovsko) volivno listo. Potem pa se je zatekel k zadnjemu sredstvu, ki mu je še ostalo: h grožnji s surovim nasiljem. Rekel je, da zaenkrat fašisti še vedno kličejo na spravo in mir. Toda svetniki ali svetniški kandidati nismo. Črne srajce so še vedno istega bojevitiga duha — njim gre Italija.

Opozicija je s sklepom v Livornu več ali manj zadovoljna, dasi bi ji bilo seveda ljubše, ako bi se ji bili liberalci formalno pridružili.

Zbornica se snide, kakor je napovedal Mussolini v Milanu, 8. ali 9. novembra. Ako celokupna opozicija z liberalci vred izreče vladi nezaupnico v tej ali oni obliki, bo odlo-

čitev o nadaljni usodi vlade po ustavnih določbah pripadala kralju. Kralj je, kakor splošno znano, odločen pristaš ustavnosti in zakonitosti ter ga nasprotniki fašizma smatrajo za svojega najvišjega pokrovitelja in zavznika.

Sveta stolica in Društvo narodov.

Skoraj pideset držav iz vsega sveta je zastopanih v Ženevi v Društvu narodov in pred nekaj dnevi so podpisale protokol o arbitraži. Vprašali se pa moramo, kako je to, da sveta stolica, ki se je pred vojno in med vojno toliko trudila, da ohrani oziroma upostavi svetovni mir, ni zastopana v Društvu narodov? Kako je to, da največja mirovna sila celega sveta, najbolj mednarodna sila, ni zastopana v tem mednarodnem kongresu vesoljnega mira?

Znameniti francoski katoliški politični pisatelj, g. Georges Goyau, ki je napisal tudi že več stvari o cerkvenem vprašanju v naši kraljevini, je priobčil v pariškem dnevniku »Figaro« 24. septembra članek z naslovom: »Ženeva in Vatikan«, ki ni zbudil samo v krogih Društva narodov, temveč tudi v širših političnih krogih splošno zanimanje. V tem točno z dokumenti podprtem članku navaja g. Goyau vse, kar so papeži v toku zadnjih tridesetih let storili za svetovni mir in se čudi, da sveta stolica nima zastopnika v ženevski skupščini. Zahteva, da se ji da enako zastopstvo, kot ga imajo druge države.

To zahtevo znamenitega francoskega zgodovinarja moramo s katoliškega, kakor tudi s splošno človeškega stališča pristrano pozdraviti. Društvo narodov bo šele tedaj popolno, ako bo v njem zastopana ne samo Nemčija in Amerika, temveč tudi Sveta stolica.

Vprašanje vstopa bi bilo danes samo formalno vprašanje. Pakt Društva narodov namreč pravi, da smejo pristopiti Društvu »države«, ki izpolnijo potrebne pogoje. To besedilo je formalno. Sveta stolica pa ni »država« v smislu pakta in tako bi nastale težkoče pri sprejetju člana, ki pravzaprav ni država. Moralo bi se najprej besedilo pakta spremeniti in mesto izraza »država« (Etat) postaviti izraz »sila« (Puissance).

Proti vstopu Svete stolice bi bila morda samo Italija, kateri vsled znanih nasprotij ne bi ugajalo, da bi poleg njenega zastopnika sedel v Društvu zastopnik »države« papeža. Italija, ki je odvzela papežu njegovo državo, bi z vstopom Svete stolice smatrala, da jo vse druge države pripoznajo s tem kot državo in tega bi tudi Mussolinijeva vlada ne pripustila, čeprav g. Mussolini sam skuša o vsaki priliki pokazati svojo koncilijantnost napram cerkvi. Fašistovski listi sami, ki ne zamudijo nobene prilike, napadati cerkev, so tudi o priliki članka g. Goyauja nastopili proti »Figaru«, medtem ko je na primer pariški »Journal des Débats« idejo simpatično pozdravil, češ da bi bilo zelo želeli, da bi Sveta stolica, največja moralna velesila modernih časov, kot je imenoval Anatole Leroy-Beaulieu, pod eno ali drugo obliko imela svojega zastopnika v Ženevi, saj sta Leon XIII. in Benedikt XV. energično delovala za obligatorično arbitražo. Zato je precej mučno gledati, kako se razpravlja v Ženevi v tej zadevi, medtem ko niso prisotni zastopniki Vatikana, mirovne velesile.

Vprašanje bi se dalo morda rešiti na ta način, da bi eden ali več papeških zastopnikov sodelovalo pri delu komisij Društva narodov, kajti v komisiji za ureditev kolektarja je že en zastopnik Svete stolice — edini v Ženevi. Z isto pravico in z isto koristjo bi bili lahko v drugih komisijah. Ne katoliške države se temu ne bi upirale, katoliške pa gotovo še manj.

Občni zbor ljubljanske sekcije Proforskega društva.

V nedeljo 5. oktobra se je vršil v Ljubljani v realnični risalnici občni zbor ljubljanske sekcije Proforskega društva. Udeležilo se ga je nad 60 članov iz vse Slovenije, ki so imeli s pooblastili vred 164 glasov. Predsednik dr. Korun je v uvodnem govoru podal pregled uspehov, ki jih je dosegla proforska stanovska organizacija v naši državi v minulem poslovnem letu. 1. Organizacija je dosegla ugodno prevedbo profesorjev na novi uradniški zakon. Profesorjem sicer ni dostopna I. in II. skupina položajne plače kakor juristom, vendar je njih položaj relativno ugodnejši nego je bil v Avstriji. Z ozirom na vesti, da bi se prevedba naknadno poslabšala za profesorje, je izjavil sedanji prosvetni minister predsedniku sekcije, da o tem ne more biti govora. 2. Sekcija je z uspehom posredovala pri ministru dr. Korošcu za podaljšanje počitnic, ki bi se bile imele letos končati za profesorje že 25. avgusta. 3. Istotako je minister dr. Korošec ugodil prošnji ljubljanske sekcije, da se razredi V.—VIII. na nekdanji realni gimnaziji s slov. in nemškimi učnim jezikom v Ljubljani ne ukinejo, ampak da ostane gimnazija popolna in se uvede v vseh razredih slovenski učni jezik. 4. Brez stanovske organizacije bi se tudi skoro ne bil mogel izvršiti sklep, storjen ob priliki lanskega obnega zbora ljubljanske sekcije v Celju, da se namreč ustanovi društvo »Samopomoč slovenskih profesorjev«. Člani »Samopomoči« se obvežejo, da bo vsakdo plačal v slučaju smrti drugega člana 25 Din za podporo njegovi rodbini. Organizacija se je ustanovila s 1. januarjem 1924 in šteje prav lepo število članov. (Načelnik prof. dr. Strmšek v Mariboru.) 5. Organizacija je izposlovala, da se nadura izplačujejo v prvi polovici nastopnega meseca in da se razredništvo honorira za ves september. 6. Po posredovanju organizacije se je uvedel tudi na srednjih šolah novi disciplinarni red.

Navidezno brezuspešno pa se je organizacija potegovala za pravico, da bi se imenovala dva člana njene sekcije v Prosvetni svet. V pondeljek po obnem zboru je prišel v Ljubljano član Glavne uprave Jeremija Zivanovič, ki je bil v nedeljo na obnem zboru zagrebške sekcije, in je sporočil, da je minister določil, da se k vsaki seji Prosvetnega sveta vabijo tudi vsi predsedniki sekcij.

Društvena članarina je znašala letno 36 Din, naročnina na Glasnik 48 Din, skupaj 84 Din. To vsoto 84 Din je plačalo 277 profesorjev v Sloveniji. Nekaj profesorjev (26 po številu) je plačalo samo članarino. Ti se ne morejo šteti med člane, ker društvena pravila določajo, da mora biti vsak član naročen na društveno glasilo. Naglašala se je moralna dolžnost vsakega profesorja, da je stanovsko organiziran; vsi uživajo pridobitve organizacije, ki stanejo dostikrat mnogo truda in denarja, zato naj pa tudi vsi prispevajo gmetno in pomagajo po potrebi s

Otok Rab.

Ko smo se bližali Rabu, se je vili silen dež in nas prepodil v notranje ladijske prostore. Prvi vtis o Rabu nam je bil zato kolikor toliko izkvarjen; vendar nas je belo mesto smelo in ponosno posajeno na ozkem polotoku med dvema zalivoma, s svojim krasnim zvonikom iz rezanega kamna in še tremi nižjimi na mah osvojilo. Kar je še manjkalo, je dodal skrben in ljubezniv sprejem takoj v luki in kasneje v »Jadrancu«. Čutili smo se od prvega trenutka kakor doma.

Nebo samo nam je bilo naklonjeno: Imeli smo ves mesec najlepše vreme. Solnce je pripekalo kakor poleti in polt nam je v malo dneh zagorela tako, da bi delali čast vsakemu zamorskemu ali vsaj ciganskemu plemenu. Morje je imelo vedno znatno nad 20 stopinj Celsija in kopati se je mogel vsak do mile volje. Grozdja in fig, sladkih ko med, je bilo v izobilju: grozdje po 4 Din kilogram, a fig 8—10 za dinar. Vino je povprečno po 6 Din liter (na drobno). Tudi cene po hotelih in penzionih niso pretirane: za 70 do 80 Din dnevno dobiš že čisto dobro oskrbo. Vreme ostane na Rabu toplo še preko Božiča, prave zime sploh ne poznajo. Zgago dela v zimskih mesecih le burja, ki ima tudi na Rabu svojo moč, dasi znatno manjšo nego v drugih jadranskih predelih. Tedaj se je treba pač toplejše obleči in poiskati za izprehode zavetna mesta, dokler burje ne mine leta volja in se ne poslovi. Potem je zopet lepo in toplo. Lani so se še o sv. Treh kraljih kopali.

Rab živa sloves prirodno najlepšega

in zgodovinsko najzanimivejšega otoka ne samo v Jadranu, ampak v Sredozemskem morju sploh. Obsega nekaj nad 103 km² površine; dolg je 22 km, širok 4—9 km. Zelo je členovit. Najvišji vrh (Tagnorosa) mu je visok 408 m; z njega imaš prekrasen razgled na otoke in Velebit.

Kako milo podnebje ima Rab, smo omenili že na drugem mestu. Povprečna letna temperatura znaša 16 C. Njegov kras je izredno bujno rastlinje. Državne, občinske in zasebne šume pokrivajo par tisoč hektarov. (Te gozdove so Italijani za časa okupacije neusmiljeno izsekavali in se tako med tamkajšnjim ljudstvom znova ovekovečili kot uničevalci gozdov.) Glavno gozdno drevo je krasni, vedno zeleni hrast »ernik«, potem pa razne vrste bora. Brinje zraste tu v mogočino drevo. Med sadonosnim drevjem zavzemata prvo mesto oljka in smukev; drugega sadnega drevja je le malo. V velikih množinah raste kaktusaloja, katerih je lani na otoku cvetelo 11; letos ne cvete nobeden. Dalje rastejo tu divje mirta, pelin, žajbelj in druga zelišča, katerih dišave se vežejo z borovino in morskimi zrakom v čudovit opojen vonj.

Znamenit je Rab po svojih studenih: do 300 živih virov je na njem, ki vsi prihajajo pod morskim dnem z Velebita. Dokler na Rabu ni bilo tovarne za led, so z velikim trudom sekali led v velebitskih jamah in ga potem z ladjami prevažali v mesto, kjer so ga zaradi ribje trgovine neobhodno potrebovali.

Divjačina na Rabu ne manjka; roparic sicer ni — niti lisice — zato je pa mnogo zajcev, divjih kokoši, rac, veveric; pozimi

prihajajo kljunaši in druge ptice selivke. Med plazivci so posebno številno zastopani kuščarji; strupenih kač pa na otoku ni. Legenda pravi, da jih je bil »zagovorile« sv. Gavdencij, ki je živel kot puščavnik v neki jami na gori Osoršici na Lošinju.

Upravno tvori Rab še danes eno samo enoto: mestno občino Rab. Njene selske podobčine, raztresene preko celega otoka so: Mondanije, Banjol, Barbat, Lopar, Supeterska draga in Kampor. Vsaka teh vasi je samostojna župnija s pičlo tisoč prebivalci; mesto Rab samo šteje danes komaj nekaj nad 600 prebivalcev, tako da je na vsem otoku komaj 6000 duš.

K rabski občini spadajo dalje otoki Dolin, Goli, Grgar in severni del otoka Paga (do Novalje). Prvi trije otoki so bogati na bavljsitu, ki ga je Avstroogrška za časa svetovne vojne kopala na čisto primitiven način t. j. zgolj pri vrhu in tik ob morju, ne da bi bila zgrajila kakoršnekoli naprave. Rudo so neposredno iz zemlje vsipali na parnike. Še danes povsodi po otokih v sinem skalovju zijajo rujave jame kakor nezacejene rane. Kopali so z ruski-mi ujetniki; na delo v jame je pa hodilo rabljansko ženstvo in deca — ista žalostna slika vojnih razmer, kakor jo najdemo po ostali Evropi. Sedaj rudnikov nihče ne izkorišča. Otoki so neobljudeni in paso na njih le ovce.

Kar tiče Paga, v kolikor spada pod Rab, je to najlepši del paškega otoka. Na njem se razprostirajo krasne šume crnike in drugega lesa, ki so last mestne občine rabske.

Državoupravno je Rab danes sedež oblastnega komisarijata. Dalje je tu okraj-

no sodišče, orožniška stanica ter poštni in brzojavni urad.

V zgodovini je delil Rab več ali manj usodo ostale Dalmacije, a vsled svoje lege in rodovitnosti je zavzemal vedno posebno, odlično stališče. Na njem so imeli svoje pomorske postojanke Grki in Rimljani. L. 9. po Kristusu je postal Rab svobodno rimsko mesto; Oktavijan ga je obdal z visokim zidovjem. Mesto je še danes okoli in okoli obzidano in ni dohoda vanj razen na zgornjem koncu pristanišča. Hrvatje so došli na otok koncem 6. in začetkom 7. stoletja. V 11. stoletju so se začeli beneški napadi in otok je poslej večkrat menjal gospodarja; plačeval je »danak« enkrat hrvatskim knezom ozir. kraljem, drugič pa Benečanom. Vendar je ves čas ohranil svojo samoupravo in si sam volil svoje kneze. Trajno so Benečani osvojili otok l. 1409. in ga ohranili v svoji oblasti malone 400 let. Tudi tekom te dobe je Rab ohranil svoje kneze, le da jih ni več volil sam, ampak mu jih je imenovala beneška vlada kot svoje namestnike. L. 1813. je otok trajno prešel v avstrijsko last.

Koncem svetovne vojne (1918. l.) so Rab zasedli Italijani in ostali tu do spomladi 1921., ko je Rab končnoveljavno pripadel Jugoslaviji. Dne 23. aprila naslednjega leta so dospeli na Rab jugoslovanske čete, ki jih je ljudstvo radostno sprejelo. Dogodek so ovekovečili v spominski plošči na palači del Conte in v imenu trga pred njo, ki so ga krstili za »Trg 23. aprila«, dočim se zove celotna obala v pristanišču »Obala kralja Aleksandra«.

(Dalje sledi.)

svetom in delom. Stavilo se je v tem oziru za zgled dosledno izvedeno strokovne organizacije drugih akademično izobraženih stanov: odvetnikov, notarjev, zdravnikov, inženirjev, ki so dosegle za svoj stan lepe uspehe. Naročilo se je odboru, naj vodi natančen pregled, koliko je organizacija izvedena v posameznih mestih.

Živahna razprava se je razvila o vprašanju prispevkov za »Pomožni fond«, ki se je ustanovil po sklepu splitskega kongresa v juliju letošnjega leta. Prvotno se je nameravala ustanoviti »Privredna zadruga« s sedežem v Beogradu, v katero naj bi plačal vsak član delež 1500 Din, in sicer 5 let v mesečnih obrokih po 25 Din. Proti temu načrtu je pa nastopila večina sekcij, med njimi soglasno tudi ljubljanska sekcija. Nato so pa v Splitu prvotni predlog spremenili toliko, da se osnuje le »Pomožni fond« za namenom, da podpira profesorje in njihove rodbine s posojili in podporami; iz fonda naj bi dobivali nagrade profesorji, ki se žrtvujejo za stanovske koristi; nameravalo se je ustanoviti s tem denarjem tudi gospodarska podjetja (tiskarno, domove za otroke profesorjev, ki študirajo v vseučiliških mestih, itd.). Prispevki za ta fond ostanejo isti, ki so bili določeni za zadrugo. Ustanovitev »Pomožnega fonda« je bila v Splitu sklenjena, čeprav je predsednik ljubljanske sekcije odločno nastopil proti predlogu in tudi glasoval proti njemu, češ, da ta fond v bistvu ni dosti različen od Privredne zadruge, proti kateri se je bila izrazila razširjena odbojarska sekcija.

Pri debati o tem predmetu se je izrekla predsedniku za ta njegov nastop, ki ob razmerah v Splitu ni bil popularen, posebna zahvala sekcije, čeprav se nikakor niso podcenjevale tudi dobre strani takega fonda. Toda tako dalekosežni sklepi se ne smejo sklepiti kar čez noč, ne da bi bile poprej sekcije natančno informirane o vsem, kar se namerava. O nameravanem fondu pa sekcije sploh niso bile obveščene pred prihodom delegatov v Split. Na drugi strani se je pa skoro soglasno konstatiralo, da je misel, dati organizaciji profesorjev tudi močno denarno podlago, sama na sebi prav zdrava. Organizacija samo pridobi s tem, če ima močno gnotno ozadje. Delež 1500 Din bi se obrestoval; ob smrti vsakega člana bi se pa izplačal pokojnikovi rodbini. Z obrestmi od deleža bi bila bržkone pokrita že vsa članarina, tako da bi članom po petih letih ne bilo treba več plačevati skoro nikake članarine, kar bi društveno upravo znatno olajšalo. Društveni člani bi tudi lahko dobili v slučaju potrebe iz fonda posojilo, ki bi bilo do višine 1500 Din popolnoma varno tudi brez jamstva. Zato je občni zbor sekcije po vsestranskem obravnavanju predmeta sklenil, da naj se ti prispevki začno takoj z oktobrom 1924 pobirati, toda ves denar mora ostati v Ljubljani in upravljal ga bo ljubljanska sekcija sama. Odboru se naroči, da denar obdrži v Ljubljani in dobi za to postopanje tudi odobrenje Glavne uprave. Pričakuje se, da bo Glavna uprava na to pristala; na noben način se radi tega vprašanja ne sme prepotrebna stanovska organizacija, ki je dosegla že lepe uspehe, razbiti. — Delež se seveda vsakemu članu v slučaju izstopa iz društva vrne.

Pri volitvi novega odbora je bil izvoljen skoro soglasno dosedanji predsednik dr. Korun (157 glasov od 164), za podpredsednika prof. Hočevar (ker je prvotno izvoljen prof. Jeran odklonil izvolitev), za odbornike profesorji dr. A. Dolar, Kranjc, Prezelj, Pavlič, Vacar, Vrhovnik in Zaletel; za namestnike so bili izvoljeni dr. Strmšek, Volavšek, Maselj in dr. Peterlin, v nadzorstvo dr. Benk, Lavše in Mazi. Šef kabineta prof. Ovsenek se naprosi, na zastopa sekcijo pri Glavni upravi.

Pri slučajnostih se je razpravljalo o raznih stanovskih vprašanjih. Sklenila se je resolucija, da naj bodo učiteljski zbori definitivno sestavljeni že 14 dni pred začetkom šolskega leta, da se izognemo neredu v prvih tednih pouka. — Honorar za nadure naj se zviša tako, kakor je to določil že prejšnji prosvetni minister. Naglašala se je neumestnost določbe, da se dela pri honoriranju razlika med posameznimi predmeti. Profesorji, ki poučujejo takozvane »sveštine« (stenografijo, petje), dobivajo smešno nizke nagrade, dasi se vrši ta pouk popoldne in se profesorju ves prosti čas raztrga. Plačujejo naj se enako vsi predmeti, ki jih poučujejo izprašani profesorji. Naročilo se je odboru, naj prouči to vprašanje v eni izmed svojih sej in skuša doseči spremembo sedanjih tozadovnih določb.

Ravnateljstva imajo sedaj mnogo dela s tem, da morajo vsak mesec šteti nadure posameznih profesorjev, oz. štetje kontrolirati. Da se izognemo temu nepotrebnemu delu, naj se šteje vsaka tedenska nadura za 4 nadure v mesecu skozi 10 šolskih mesecev, torej za 40 nadur na leto.

Soglasno se sprejme predlog veroučitelja prof. Sorlija, da naj se katehetom šteje nedeljska ekshorta za dve uri, kakor je bilo to do 1. 1922.

To bi bilo nekaj važnejših sklepov, ki bodo zanimali profesorje, ki se niso mogli udeležiti občnega zbora. Zborovanje je trajalo šest ur: dobre tri ure popoldne in pihle tri ure popoldne. Skoro vsi sklepi so bili

sprejeti soglasno ali skoro soglasno, dasi so bile nekatere točke nekoliko kočljive. Debata je bila vseskozi stvarna in kolegijalna. Pokazalo se je, da profesorji znajo ceniti pomen strokovne organizacije za svoje idealne in gnotne koristi.

Slovenska slavnost v Gladbecku na Westfalskem.

Gladbeck, dne 1. oktobra 1924.

Proslava 15 letnice društva sv. Barbare se je prav lepo vršila 28. septembra t. l. 20 slovenskih društev se je udeležilo te svečanosti. Jugoslovanski konzulat v Düsseldorfu je bil zastopan po gospodu konzulu dr. Barletu in gospodu Tučiču. Pozdrave so poslali jugoslovanska vlada, predsedli škof lavantinski, Jugoslovanska orlovska zveza, ravnatelj in občinski svetnik Jože Stabej v Mariboru, Prvo kat. slov. društvo v Franciji in drugi. Pri sv. maši je pridigal g. vikar Tensundern, pri zborovanju so govorili Koncilija — Gekenkirchen, Babiš — Hochheide, Orel Vehovar — Gerthe, gospa Sever — Gladbeck i. dr. Dekleta, dečki, Orlice so nastopili z deklamacijami, s petjem in drugimi prireditvami. Posebno lep je bil spreved, ki je napravil globok vtis na tukajšnje Nemce. »Gladbecker Zeitung« piše v priveditvi zelo simpatično in pravi med drugim: »Tukajšnji Slovenci so vseskozi pridni delavci, miroljubni, trezni in složni. Pri tem se splošno trdno drže svoje narodnosti in svoje katoliške vere, kar dokazuje veliko število cvetočih slovenskih rudarskih in drugih verskih društev v Poruhrju. — Kdor si je ogledal nedeljsko svečanost slovenskih rudarskih in delavskih društev, je dobil najboljši vtis. Prisrčnost in slovesnost, s katero so sprejeli bratska društva, je bila čisto posebna.«

Jugoslovanska vlada je pisala tako: Dragi rojaki! Ob priliki proslave 15 letnice Vašega društva sv. Barbare Vam kot ministar jugosl. kr. vlade v imenu svojem in svojih tovarišev kličem Bog Vas živi! Ne pozabite na svojo domovino, kjer Vam je tekla zibeljka, ki Vam ni mogla dati kruha in ste morali, dasi s težkim srcem, v tujino, da preživljate sebe in svojo družino. Naša naloga je, da ustvarimo v domovini take gospodarske pogoje, da bodo Vaši sinovi živeli lahko na svoji zemlji. Vi ste, dasi v tujini, ohranili vzore in načela, ki ste jih prejeli v domači hiši. Jubilej, ki ga obhajate, naj Vas utrdi v tem. — Želim Vam, da bi vzklikli v domovini naši take gospodarske prilike, da bi se mogli v njej skoraj vsi veselo sniti. Vsem udeležencem na proslavi Vašega društvenega jubileja prijateljske pozdrave! — Minister poljedelstva in voda: Dr. Kulovec, l. r.

Dnevne novice.

— Osebnosti. V Sarajevu se mudi nemški poslanik na našem dvoru g. Fritz v. Olshausen s svojo rodbino. — Barski škof dr. Nikola Dobričič je dospel te dni v Djakovo, kjer ostane nekaj dni kot gost škofa Akšamovića.

— Blagajna delegacije ministrstva financ v Ljubljani, Krekov trg 1, bo v dneih 9., 10. in 11. oktobra t. l. radi glavnega snajenja uradnih prostorov strankam zaprta.

— Indijski skavt v Jugoslaviji. V Belgradu je dospel filozof bombayske univerze g. Dewar, skavt-kolesar, ki je na potu okoli sveta. Prišel je iz Afganistana preko Tiflisa, Kavkaza, Carigrada in Jadrana v Belgrad. Kralj Aleksander je sprejel zanimivega »globetrotterja« v posebni avdijenci. G. Dewar je gost glavnega stana belgrajskih skavtov. Iz Belgrada bo odpotoval na kolesu preko Zagreba in Ljubljane v Prago, nato pa v Francijo, Anglijo, Ameriko, Japonsko in v Bombay. Dewar je učenec pesnika Rabindranata Tagora, ne uživa alkohola in tudi ne puši.

— Pojasnilo upokojenim uradnikom. Belgrajska »Pravda« poroča: Državni svet odgovarja na tozadavna povpraševanja sledeče: Vsi državni uradniki, ki so upokojeni po 1. januarju l. 1924, a nimajo za seboj polne službe, kakor predvideva čl. 239. čin. zakona, dobijo pokojnino po oni plači, ki so jo imeli na dan upokojitve, a procent penzije se jim določi po starem uradniškem zakonu. Tako postopanje bo trajalo še tri leta, ker je predpisuje uradniški zakon.

— Obisk mažarskih industrijalcev. Meseca novembra bo obiskala našo državo skupina mažarskih industrijalcev, da prouči naše industrijske razmere. Glede tega obiska se že vršijo pogajanja med našo in mažarsko centralo industrijskih korporacij. Za slučaj, da se bodo pogajanja uspešno zaključila, bodo vrnili naši industrijalci ta obisk v teku drugega leta.

— Z zagrebiške univerze. Vpisovanje traja do 14. t. m. Mesta v Djačkem domu je treba prevzeti do 16. okt.

— Vozni red. Z ozirom na netočne vesti, razširjene po slovenskem časopisju, da izide s 1. novembrom t. l. novi — zimski vozni red, se čuti direkcija dolžna opozoriti cenj. občinstvo, da ostane v celj Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev dosedanji vozni red v veljavi do 3. junija 1925 in ne nastopijo v tem pogledu do takrat sploh nobene spremembe. — Na

različnih voznorednih konferencah, ki se sedaj vrše, se razpravlja že o novem voznem redu, ki stopi v veljavo šele 1. junija 1925.

— Lom. 5. okt. se je vršilo tu protialkoholno predavanje s skioptičnimi slikami. Predavatelj g. Leop. Puhar, drž. official, higijenski zavod Ljubljana, je v natlačeno polni društveni dvorani v krasnem, v srce segajočem govoru — mnogim so silile solze v oči — razložil pogubni vpliv alkohola in govor pojasnjeval s krasnimi skioptičnimi slikami. Uspeh ne bo izostal: že sedaj je v II. stop. družbe treznosti 56 članov in v I. 9, to število se bo pa pomnožilo sedaj, ko se bo ustanovila podružnica »Sv. Vojske« v Lomu. — Taka protialkoholna predavanja s skioptičnimi slikami zelo toplo priporočamo; naj bi se prirejela po vseh župnijah. Kjer jih žele imeti, naj se obrnejo na »Sv. Vojsko« ali pa na »Higijenski zavod« v Ljubljani.

— Nov bančni škandal na Dunaju. Dunajska policija je aretirala generalnega ravnatelja Nordijsko-avstrijske banke Otona Waldegga in podpredsenika iste banke bivšega holandskega generalnega konzula van Royena. Gre za velike goljufije, vsled katerih bo oškodovanih mnogo vlagateljev za ogromne vsote. Med drugimi izgubi velika vojvodinja Margareta Toskanska dve milijardi kron. Banko so zaprli. Uvesti nameravajo poravnalno postopanje.

— Razpis inženjerskih mest. Pri gradbeni direkciji v Ljubljani je razpisanih več inženjerskih mest gradbene stroke. Pogoji so razvidni iz tozadavnega razpisa v Uradnem listu z dne 4. oktobra t. l.

— Točilci alkoholnih pijač se opozarjajo, da vložijo prijavo za odmero točilne takse pri pristojnem oddelku finančne kontrole zanesljivo do 10. t. m. — Opustitev prijave se kaznuje do 2000 Din.

— Ukinjenje direktnega vlaka. Te dni bo ukinjen direktni potniški vlak Beograd—Rogaška Slatina, ker se je število potnikov zelo omejilo.

— Dr. Sima Marković na prostem. Kakor doznava »Pravda«, bodo danes izpustili iz le-poglavske kaznilnice komunističnega prvaka dr. Simo Markovića.

— Obisk ameriškega brodograja. V vodovju Sredozemskega morja se nahajajoča eskadra ameriške vojne mornarice, kateri poveljuje znani prijatelj našega naroda admiral Andrews, bo v kratkem obiskala Split. Admiral Andrews je bil pred kratkim izvoljen častnim občanom Splita; s tem so se mu Dalmatinci oddolžili za njegovo prijateljsko postopanje l. 1919.

— Belgrajski observatorij. Vlada je na račun reparacij odobrila nabavo velike množine precizijskega materijala za belgrajski observatorij. Zamišljeno je tudi popravilo in razširjenje zgradbe same. Po izvršitvi teh načrtov in preureditve bo belgrajska opazovalnica najmodernejši zavod te vrste.

— Mednarodna avtomobilska razstava v Zagrebu. Za mednarodno avtomobilsko razstavo v Zagrebu, ki bo otvorjena 11. t. m. ob 11. uri predpoldan, vlada splošno zanimanje. Razstavilo bo 40 razstavljalcev, med temi bo zastopanih 60 svetovnih tvrdk. Največ sta razstavili Amerika in Italija, med katerima je nastala ljuta konkurenčna borba na našem trgu. Obiskovalci imajo 50 odstot. znižano vožnjo. Legitimacije se dobe pri vseh večjih denarnih zavodih za 20 Din.

— Nezaupnica brodkemu županu. Na eni izmed zadnjih sej občinskega sveta v Slavon-skem Brodu je bila izglasovana s 14 proti 9 glasovom nezaupnica županu Stjepanu Buhliću. Župan ni izvajal konsekvenc in je predložil sprejeti sklep pokrajinskemu namestniku v Zagrebu v končno odločitev.

— Kozolec pogorel. — Visoka zavarovalnina. V St. Jerneju na Dolenjskem je pogorel v nedeljo zvečer posestnik Ignaciju Bakšetu velik kozolec ki je bil napolnjen z razno živinsko krmo. V nevarnosti so bila tudi ostala gospodarska poslopja, ki bi se bila skoro gotovo vnela, da ni bilo vreme izredno mirno in k sreči ni pihala burja. Škoda je precej velika — zavarovan pa je bil kozolec samo za sto kron.

— Nesreča v vrđniškem rudniku. Iz Vrđnika nam poročajo: Dne 2. t. m. je v tukajšnjem premogovniku zasulo 40 letnega rudarja Markovinovića. Kamenje je Markovinovića do smrti strlo. Dva druga rudarja sta komaj ušla smrti. Nesreče je kriva rudniška uprava, ki rova ni po predpisih zavarovala, ter so se delavci branili iti vanj delat. Markovinović je zapustil ženo z enoletnim detetom, a drugo dete je na potu. Pogreb je bil zelo lep, ker so vsi sočustvovali z žrtvijo brezvestnega izkoriščevalskega sistema. — V rovu dozdaj še ni bilo preiskovalne komisije.

Primorske novice.

p Miramar. Italijanska vlada je bila svoj čas zahtevala, da vrne Avstrija vsi odnesli iz gradu Miramara, in grad sploh upostavi v prejšnji stan. Po dolgih pogajanjih je Italija pristala na to, da sme Avstrija obdržati nekaj zgodovinsko važnih predmetov. Vse ostalo pa Avstrija vrne ter se grad Miramar opremi zopet kakor je bil prvotno.

Dopisi.

Stari trg pri Ložu. Sadjarska in vrtnarska podružnica v Starem trgu priredi v nedeljo, dne 12. t. m. v tukajšnji šoli sadno razstavo. Ker je ta razstava prva v naši dolini, se tem potom vabijo vsi sadjarji in prijatelji sadjarstva, da se udeležijo razstave. Kolikor do sedaj opazujemo, je precejšnje zanimanje za razstavo in je pričakovati prav dobrega uspeha. Razstavljalci naj prinesejo sadje 10. in 17. t. m. v šolo, kjer ga bo sprejemal šolski vodja v Starem trgu. Razstave se udeležijo zastopnik Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani g. višji kletarski nadzornik Franc Gombač. Ob tej priliki bo imel g. Gombač predavanje o sadjarstvu. To predavanje se vrši isti dan takoj po prvi maši v šoli v Starem trgu.

Iz Kočevja. Pred par dnevi nas je zapustil po tolikoletnem vzornem delovanju dosedanji okrajni šolski nadzornik, v mestni svetovalnici nad vse cenjeni svetovalec in predsednik najvažnejšega društva, čitalnice, ki veže vse Slovence ne glede na politično pripadnost, g. višji šolski nadzornik Josip Novak. Spontano je prihitela množica, da se poslovijo od splošno spoštovanega šolnika. Nekaj redkega je bilo to slavlje. Pokazalo se je ta večer tako lepo, kako je vse ljudstvo udano pravičnemu človeku, kako velik vpliv ima tak mož celo na najbolj skrito duševno življenje. Posebej mu je hvaležno še tukajšnje učiteljstvo, saj je vsak učitelj vedel natančno, kje je njegov najboljši svetovalec in prijatelj. Vestni učitelj in vzgojitelj se je lahko iz srca razveselil, kadar je vstopil v njegovo učilnico prijazni in pravcoljubni gospod nadzornik. Zato se ni čuditi, da so priznali v govorih na poslovilnem večeru tudi somišljeniki drugih strank, da odhaja od naš mož, ki vsled svoje korektnosti zasluži višje mesto v našem šolstvu.

Štajerske novice.

Občinske volitve v Ptuj.

Nemci so prišli z barvo na dan. Lista »domačec« gospodarske stranke kaže, da so v njej združeni sami izraziti nemški nacionalisti, bivši Orničgovi pristaši in priganjači, zastopniki ptujske šnopsarije in izrazitega štajercijanstva, ki je napravilo toliko zla med našim narodom.

Med drugimi janičarji se posebno postavljajo Saishegg (tudi Zajšek), ki je romal s čevljarstvi mojstri dne 6. t. m. na Ptujsko goro in jim razkladal, kako bo v Ptuj, ko bo on občinski svetnik, če ne še kaj več.

Zaenkrat prinašamo imena te »domačec« gospodarske stranke, ki bo skrbela v bodočem občinskem svetu za ptujsko nemško gospodo oziroma nemškutarijo.

Domačinev Ptujčanov na listi ni. To pribijemo. Nedelja 19. oktobra pa bo pokazala, kdo je v Ptuj domačin.

LISTA

»DOMAČE GOSPODARSKE STRANKE«:

1. Steudte Ivan sen., posestnik; 2. Pirich Pavel, tovarnar; 3. dr. Fichtenau Sikst, odvetnik; 4. Spruschina Valerijan, mehanik; 5. Seishegg (tudi Zajšek) Vincenc, čevljar; 6. Hoinik Franc sen., trgovec; 7. Fürthner Josip, pek; 8. Ernst Ferdinand, gostilničar; 9. Ribič Rudol, trgovec; 10. Damisch Ervin, knjigovodja; 11. Nikola Konrad, brivec; 12. Wessely Karl, gostilničar; 13. Milošič (tudi Miložič) Friderik, mizar; 14. Schwab Egon, trgovec; 15. Scheichenbauer Otmar, ključavničar; 16. Slawitsch (tudi Slavič) Leopold, trgovec, Prešernova ulica 22; 17. Behrbalk Leo, lekarnar; 18. Reich Ignaz, gostilničar; 19. Tamm Vincenc, kovač; 20. Machalka Franc, trgovec; 21. dr. Sadnik Raimund, odvetnik; 22. Pum Jurij, trgovski pomočnik; 23. Omulez (tudi Omulec) Ivan, slikar; 24. Saria Otmar, trgovec; 25. Steudte Hans ml., sodar. — Predstavnik liste Kersche Herman.

Na mestniki: 1. Blanke Viljem, trgovec; 2. Murko Kajetan, trgovec; 3. dr. Mezler Franc, zdravnik; 4. Strohmayer (tudi Stromayer) Ivan, posestnik; 5. Tognio Julij ml., prej uradnik sedaj poslovodja; 6. Kasimir Josip, trgovec; 7. Murko Ljudevit, mizar, Cankarjeva ulica 4; 8. Pessler Viktor, gostilničar; 9. Vrečič Karol, trgovec; 10. Steinbrückner Ivan, kontorist; 11. Gröbner (tudi Grebner), posestnik, Prešernova ul. 30; 12. Kersche Herman, pisarniški rav. v p.; 13. Kukowetz (tudi Kukovec) Alojz, posestnik, Muršičeva ul. 28; 14. Heller Hugo, trgovec; 15. Petrovič Otmar, slikar; 16. Zechner Ferdo, potnik; 17. Molitor Rudolf, mag. pharm.; 18. Dasch Ernst, puškar; 19. Wegschaidner Fric, prej uradnik sedaj posestnik; 20. Zselezen (tudi Zelezen) Stefan, trgovec; 21. dr. Kalb Adolf, bančni uradnik; 22. Rojko Viktor, čevljar; 23. Murschetz Josip, kamnosek; 24. Kasper Karl, posestnik. — Namestnik predstavnika liste: Scheichenbauer Otmar.

š Občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru. V zmislu člena 16. zvezinih pravil sklicujemo v Maribor za v četrtek 30. oktobra 1924 redni občni zbor Prosvetne zveze v Mariboru ob pol 10 dopoldne, v društveno sobo, Koroška cesta 1 (poleg Ciri-love tiskarne), z naslednjim dnevnim redom:

1. ugotovitev sklepčnosti po čl. 18. zvezinih pravil; 2. štanje in odobrenje zapisnika zadnjega obnega zbora; 3. poročila odbornikov; 4. poročila zastopnikov avtonomnih zvez odsekov; 5. poročilo preglednikov; 6. volitve: a) predsednika, b) osmih odbornikov, c) treh preglednikov, d) petih članov v razsodišču; 7. določitev redne letne članarine včlanjenih društev za l. 1925; 8. sklepanje o predlogih odbora in včlanjenih društev; 9. slučajnosti. — Ko damo to na znanje, vabimo in prosimo s tem vsako včlanjeno društvo, da se udeleži obnega zbora gotovo vsaj po enem delegatu, ki mora imeti po določbi čl. 16. zvezinih pravil pismo pooblastilo. Čas in velika važnost obnega zbora zahtevata, da ne bo niti enega društva, ki ne bi bilo zastopano na obnem zboru, ki mora biti letos res ljudskoprosvetni parlament. Gre za dalekosežne odločitve in preobnovo naše prve krščanske socialne prosvedne matice, zato morajo biti pri tem soudeleženi prav vsa včlanjena društva. — Včlanjena društva morajo morebitne predloge poslati pismo vsaj osem dni poprej Prosvedni zboru, da bo moglo sklepati o njih na obnem zboru. — Za potovanje delegatov po železnici je dovoljena polovična vožnja. — Na obni zbor so povabljeni tudi naši somišljeniki, ki se zanimajo za krščanskosocialno prosvetno delo. — Dr. Josip Hohnjec l. r., predsednik. Ivan Prijatelj l. r., tajnik.

Mariborske vesti. Z redom Sv. Save 5. razreda sta bila odlikovana g. Alojzij Križnič, generalni ravnatelj »Drave« d. d. in g. Dragotin Humek, ravnatelj mečanske šole v Mariboru. — Dobrodelni koncert, ki so ga priredili preteklo nedeljo v korist »Doma ubogih«, je tako v moralnem kakor tudi v gnotnem oziru dobro uspel. Pri tej priliki je predvajala mariborska vojaška godba (pod vodstvom g. kapelnika Herzoga) skladbo »Hüttenzauber« domačega skladatelja g. Berga. — Pretekli petek si je v Gajevi ulici stanujoči carinski aspirant Opelka pogljal v bližini »Treh ribnikov« kroglo v prsa. Okoli 15. ure so ga našli neki otroci v nezvesti. V bolnici so ugotovili, da mu je krogla obtičala v pljučih. Opelka je izpovedal, da je sft življenja. Iz tega razloga si je pred par dnevi prerezal žile na več mestih. — Mestni fizikat objavlja sledeči izkaz o zdravstvenem stanju od 28. septembra do 4. oktobra: trebušni legar: preostane 1, na novo zbolel 0, skupaj 1; dizenterija: ostaneta 2, na novo zbolel 4, ozdravel 1, skupaj 5; škrlatica: ostaneta 2, novo zbolel 0, skupaj 2.

»Narodni Gospodar« preminul? Zadnja številka glasila štajerske radikalije, prosluli »Narodni Gospodar«, ni več izšla in izdajatelj se izgovarja na »tehnične težave«. Kakor znano, so bedni pašičevci ukradli »Slovenskemu Gospodaru« glavo in obliko, da bi na ta način slepili kmetstvo ljudstvo. V ostalem se je odlikoval pokojni »Narodni Gospodar« po svoji časnikarski kleptomaniji. Javnost si je oddehnila, vendar se za pokojnim trobilom nihče ne zmeni.

»Odmev občinskih volitev v Mariboru. V »Straži« je objavil tajnik SLS g. Marko Kranjc izjavo, ki je eklatanten dokaz pogojnega »nacionalizma« orjunccev. SLS je na seji agitacijskega zborovanja tajnikov vseh strank predlagala, da se naj Orjuni sporoči, »da se kot orjuna pri volitvah naj ne udeležujejo.« Ta predlog je bil soglasno sprejet in tajnik NRS gosp. Trošt ga je imel sporočiti Orjuni. Par dni pozneje je prejel tajništvo SLS dopis Orjune, v katerem se nahaja sledeči stavek: »Če bi ne bili res brezpogojni nacionalisti, bi 21. t. m. pozvali svoje člane volivce, katerih je preko 600, na izlet v okolico, mesto na volišče in zmagi Narodnega bloka bi bila nemogoča...« Evo fotografije pogojnega nacionalizma, tiste »nesebičnosti« in »samozatajevanja«...

»Sromlje. Vinska trgatev je večinoma končana. Splošno se je pridelalo nekoliko manj, kakor polovico lanskega pridelka. Povprečno ima mošt 18 stopinj sladkorja, seveda tudi več 20 in 22 z ozirom na vrsto grozdja in z ozirom na trgatev v teh toplih dneh od 3. do 5. oktobra. Za novi mošt se že danes, to je 5. oktobra, ponuja 30 kron.

»Zahvala. Podpisani šolski vodstvi se tem potom najpristraneje zahvaljujejo Ciril-Metodovi družbi za velikodušen dar. Ker tukajšnji starši nočejo kupovati učencem slovenskih knjig, je C. M. D. pripomogla s svojim darilom, da se bodo otroci potem darovanih knjig mogli učiti slovenščine. Zeleti bi bilo, da bi tudi drugi faktorji podpirali v tem smislu obmeje šole na severni meji. — Šolsko vodstvo Apače. — Janko Zel, šolski vodja. — Šolsko vodstvo Mietsdorf. — Rado Resman, šolski vodja.

»Zahvala. Krajni šolski svet in šolski vodstvo v Apačah se najsrčneje zahvaljujejo gospodu komercialnemu svetniku Juliju Meilnu za velikodušno nabavo učil za tukajšnje šole v znesku 4000 Din.« Tudi za prepustitev krasnega vrta v šolske namene ter za podporo pri raznih popravilih na šolskem poslopiju bodi izrečena edinemu dobrotniku šole iskrena hvala!

Ivan Sedonja, načelnik.
Janko Zel, šol. vodja.

Ljubljanske novice.

Lj Za pokojnega dr. Janesa Kreka bodo v soboto 11. t. m. ob 6. uri po vseh župnih cerkvah v Ljubljani sv. maše. Člani se vabijo, da se udeležijo teh sv. maš. L. delavsko konzumno društvo v Ljubljani.

Lj Srebrna poroka. G. Rudolf Strnad, davčni nadupravitelj, predsednik organizacije javnih nameščencev, somišljenikov SLS ter predsednik ozir. odbornik drugih naših društev, praznuje jutri 9. t. m. s svojo soprogo Josipino, rojeno Zvan, 25letnico svoje pred četrstoletjem v frančiškanski cerkvi sklenjene zakonske zveze.

Lj Smrtna kosa. Včeraj popoldne je umrl ugledni ljubljanski tovarnar in meščan Adolf Reich, lastnik znane tovarne za barvanje in čiščenje oblek. Pokojnik je bil blagega srca in ga bodo zlasti občutno pogrešali siromaki, ki so pri njem našli vedno odprte roke. S svojo energijo je ustanovil moderno podjetje s tovarniškim obratom. Zapuščina devet otrok. Čas pogreba priobčimo jutri. N. p. v m.

Lj Poročil se je danes pri oo. frančiškanih gosp. Franc Dragar z gospodično Metko Vidmarjevo iz Nevelj.

Časnikarjem! Ljubljanska sekcija UJN ima članski sestanek v sredo, dne 8. t. m. ob 16. uri v gostilni pri Košaku. Na dnevnem redu je poročilo o kongresu na Sušaku in druga važna stanovska vprašanja.

Lj Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 28. septembra do 4. oktobra t. l. so bili v Ljubljani naznanjeni 3 slučaji škrlatike in 1 dušljivega kašlja.

Lj Ogenj v Kolesiji. Včeraj zjutraj okrog 6. ure je izbruhnil ogenj v šupi vrtnarja Bizovičarja v Kolesiji. Ogenj se je silno hitro širil in je bila naenkrat cela šupa v plamenih. Na pogorišče je prišla požarna bramba z obema avtomobiloma in se je gasilec posrečilo, da so pogasili ogenj v dobri pol uri. Zgorelo pa je kljub hitri in izdatni pomoči en del strehe, nekaj sena in pa nekaj pohištva, ki je bilo shranjeno v šupi; od sedaj še niso ugotovili, pač pa je skoro gotovo, da je prenočil na podstrešju kak nepovabljen nočevalec, kakršnih se vedno več klati po okolici, in je zažgal vsled neuprečnosti.

Lj Ukradeni predmeti. Na Sv. Jakoba nabrežju so artilirali brezposelnega strojnika Maksa P. Mož je prodajal razno sumljivo blago, o katerem ni mogel navesti izvora. Pri njem so našli še: posteljno odejo, rjuhe, 10 parov usnatih vložkov, več svinčnikov in ravnil, šestilo, škarje, »Penkalac« svinčnike, dva tintnika. Lastniki predmetov naj se javijo na policiji.

Lj Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 22 ovadb in sicer: radi tatvine 3, radi kalitve nočnega miru 2, radi prestopka cestno policijskega reda 8, radi prekračenja policijske ure 3 in po ena radi pijanosti, nedostojnega vedenja izgrede, godbe brez dovoljenja, lahke telesne poškodbe in pa radi požara.

Lj Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 28. septembra do 4. oktobra 1924 je bilo v Ljubljani rojenih 17, mrtvorojena 2; umrlo je v tem času 12 oseb, od tega 4 tujei. Vzrok smrti v 4 slučajih jetika, v 1 pljučnica, v 1 srčna hiba, v 2 rak, ostalo drugi naravni smrtni vzroki.

Najnežje in najnovejšo obleke za dame in gospode dobite samo: Šelenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Učitelji - vojaki.

Vprašanje, kako urediti položaj učiteljev-vojakov, je delalo preglatice vsem sestankom učiteljskih društev, vodstvom teh društev in tudi samemu ministrstvu prosvete. Mnogo se je o tem vprašanju debatiralo, a — menda ravno zato — je bilo to vprašanje rešeno zelo neugodno za nas učitelje-vojake.

Vojaški zakon, ki je bil sprejet pod prejšnjim režimom, določa, da učitelji, ki so sposobni za vojno službo, morajo odslužiti v roku 9 mesecev, za katero dobo ne dobivajo plače, katera doba se jim ne šteje v službeno dobo in, ako so že bili v službi, morajo podati ostavko na državno službo in za to ponovno prositi po odsluženem roku. S tem zakonom smo imenovani zelo prizadeti. Da navedem le en primer. Kolega, ki ni sposoben za vojaka, ali koleginja, ima 1 leto več službenih let, dasi je izšel (šla) iz šole istodobno, ima eno leto prej usposobljenostni izpit, eno leto prej povišano plačo, ni mu treba pokušati vojaškega kruha itd., da ne omenjam, koliko zgrubimo mi na izobrazbi v svoji stroki, torej intelektualno. Gotovo je, da se prizadeti s tem zakonom nikakor ne moremo sprijazniti in ne razumemo, zakaj ni ostal v veljavi zakon od prej, ki je zahteval od učitelja, da odsluži svoj rok v dvojnih počitnicah po 2—3 mesece, v kojem času učitelj ni imel nikakršne izgube.

Zato prizadeti vljudno prosimo mero-dajne oblasti in faktorje, da nam po možnosti brišejo te krivice in nam olajšajo naše prilike. Najlažje seveda na ta način, da stopi zopet v veljavo prejšnji zakon, po katerem bi zopet služili v rokih med počitnicami, s tem bomo na boljšem v prvi vrsti mi, v drugi vrsti pa šola in cela država.

Dr. Joža Glonari

Naša srednja šola.

Men, not measures!

V zbirki predavanj, ki jih prireja in v posebnih knjižicah izdaja »Ljudska visoka šola«, je kot VII. zvezek izšlo predavanje nadzornika naših srednjih šol Jos. Westra »O naši srednji šoli«. Predavatelj je takoj v uvedbo poudaril, da ne nastopa kot uradna oseba, ki ima v teh rečeh »nur ein Amt, und keine Meinung«, ampak da hoče razvijati misli, ki ga kot slovenskega kulturnega človeka navdajajo ob motrenju naših srednješolskih razmer. Predavanje samo po sebi kaže, da Wester ni zgolj eksekutiven organ učne uprave, ampak misleč človek, ki ga odlikujeta ljubezen do stvari in nje dobro poznanje. Od odklanja nameravano (in deloma že izvedeno) reformo srednjih šol in izraža tu in tam pomisleke nad raznimi ukrepi naše učne uprave. Statističnim podatkom o naših srednjih šolah sledijo razmotrivanja o njih namenu, poglavje o vlogi, ki jo med njih šolskimi predmeti igrajo moderni jeziki, o razmerju med učitelji in učenci, o značilnih lastnostih, ki jih ta dva faktorja danes kažeta, o razmerah in duševnem razpoloženju med dijaštvom in nazadnje o važnem problemu, kako se naj danes nezdrave razmere v novem šolskem svetu zboljšajo. Svoje predavanje je sklenil s sledečimi besedami: »Še stari grški modrijan Platon je smatral za najvažnejši povelj v državi vzgojo z božanskim smotrom; iz človeka narediti človeka, sposobnega za vredno sožitje s svojimi sodržavljanji. Česa neki bi se mogla vsaka, zlasti naša mlada država bolj želeli, kakor da se vrednost mož in žen kar najbolj dvigne! Saj je človek najdragocenejša dobrina države. Tudi naše srednje šole morajo po svojem učnem načrtu in vzgojnem smotru prispevati, da se država po dobro vzgojenih državljanjih učvrsti in dvigne. Zato pa mora obveljati kot aksiom naše srednješolske vzgoje: pripraviti mladino ne samo v naučnem pogledu za vseučiliške ali strokovne študije, temveč ji je treba privzgojiti tudi smisel za vrednost dela in s tem veselje do dela, smisel za red in točnost in izvrševanje dolžnosti. Najvišji smoter pa bodi vzgoja na poštenosti temelječih značajev.«

Uradni položaj predavatelja je zakrivil, da je govoril z neko rezervno, ki je popolnoma umljiva in opravičljiva. Vključ tej rezervi pa dobimo iz predavanja vtis, da med posamezniki še plašno in skrito tli zavest, da naše šolstvo ni v redu in da po dosedanjih poti reforme ne bomo prišli do nikačnega reda v njem. Toda baš Westrovo predavanje je dokaz, da naša šola z našo upravo vred ne ve več, kaj je njega prava naloga. Stavki, s katerimi je Wester končal, bi morali biti fundamentalna teza njegovega predavanja in ne samo njega precej efektni konec. V predavanju samem je namreč kot nalogo srednje šole parkrat navedel »splošno izobrazbo«, kar zavaja v zamenjo z ono megleno predstavo, ki jo ima naše praktično in materialno usmerjeno »inteligentno« občinstvo, z ono »splošno izobrazbo«, ki je samo lažnjiv eufemizem za — »spričevalo«. Wester je brez dvoma prepričan, da to ni in ne more biti naloga nobene šole, pa je, kakor vsa naša učna uprava, prešinjen z neko plahostjo pred našim nepoučenim občinstvom. Ne! Naloga šole, od najnižje do najvišje — od teh se v stran cepi na raznih etapah strokovno šolstvo — je edino v tem, da v človeku v čim večji meri razvije in potencira njegov intelekt in njegov značaj, da v njej ta »animal bipes« postane res »homo« s čim bolj razvitimi onimi lepimi lastnostmi, ki ga razlikujejo od ostalega stvarstva. To je nje glavna naloga, ki se je mora stalno zavedati in ki jo mora brez ozirov na desno in levo stalno in z neizprosno doslednostjo zasledovati. Učna uprava mora vedeti, kaj hoče s šolo, šola pa mora učiti in ne iskati pouka v krogih, katere bi naj sama poučevala. Vse zlo v našem šolstvu izhaja iz fundamentalne zmote, ki se kaže v praksi naše učne uprave in ki bi bila komična, da ni tako fatalno tragična: uloge so zamenjane, oni, ki so pouka potrebni, poučujejo in komandirajo one, ki bi morali učiti in voditi. Namesto da bi šola vzgajala ljudi, osebnosti, značaje, daje neprestano koncesije široki masi, ki je pouka sama šele potrebna, in tako izgublja pozicijo za pozicijo. Namesto da bi z vsem svojim aparatom in z gojenci, ki jo zapuščajo, skušala ozdraviti naše sedanje razmere — saj je vendar nje naloga, da nas vodi naprej in kvišku! — se na te razmere izgovarja in ž njimi opravičuje! Preznačilno je, da našteva Wester faktorje, od katerih pričakuje ozdravljenja sedanjih razmer, v sledečem redu: »država, družba, rodbina, šola!« Oni faktor, ki bi zanj kot šolnika in kulturnega človeka moral ostati na prvem mestu, stoji na zadnjem! In ali ni šola ravno eno najuspešnejših sredstev, kar jih ima država, če hoče ozdraviti? Ne

Prosveta.

pričakovati vse od »države«, ampak v lastnem delokrogu smotreno delati! Mi ne potrebujemo mrtvih paraagrafov, ampak živih ljudi, močnih osebnosti, teh pa nam današnja šola — ne bo dala!

Pogled na naše šolstvo je v resnici prežalosten: povsod same razvaline. Zavozena je že splošna šolska politika; namesto da bi vzhodne province delale na to, da bi dosegle razmeroma neprimerno višji standard zapadnih, jih siloma tlačijo nižje. Zapadne province pa so v šolstvu samem že tudi razjedene vsled neprimernih koncesij, ki so se že pod Avstrijo dale občinstvu. Znano je, da se je »reforma« avstrijskih gimnazij v glavnem izvršila pod Marchetom, ni pa znano, da so se njegovi sinovi le s težavo rinili skozi gimnazijo in da jim je največ preglatice delala — grščina. Tako prihaja, da lahko porabi Wester Platona sicer za učinkovit konec svojemu predavanju, avtor sam in njegov jezik pa sta tudi po njegovem mnenju iz naših srednjih šol izključena. In na gimnaziji v Skoplju n. pr. se poučuje francoščina, jezik, ki gimnazijcem dan za dnem bije na uho, pa nel!

Samo še par konstatacij! Publikacije, ki jih dajejo srednješolski profesorji med svet, so večkrat dokaz, da bi se znanstvena kvalifikacija njihov piscev ne glede na sedanje razmere dala še precej zvišati! — Kaj pomaga svariti srednješolsko mladino pred »šundom«, če ga pa njeni učitelji sami producirajo! — Če oboli kak otrok za škrlatinko, se izolira in razred zapre, če pa bi se n. pr. pojavil med učitelstvom kakega zavoda kak patološki tip, bi lahko nemoteno in pod efektivno zaščito učne uprave zastrupljali cele generacije naše mladine! — Beseda »profesor« izhaja iz glagola »profiteri«, ki ni v nikaki zvezi s »profitom«.

Nobena teh konstatacij pa ne meri na Westrovo brošuro, ki daje mislečemu človeku mnogo dragocenih pobud in ki bi jo naj pridno v roke jemali vsi oni, ki jim je zdrav razvoj našega šolstva pri srcu.

Branislav Nušič

(Ob njegovi 60letnici.)

Branislav Nušič je eden najpopularnejših in najpodočnejših srbskih književnikov novejših dob. Pisatelj Nušič je zajemal snov za svoja dela po večini iz domačega življenja, katero je znal v pisani besedi malokdo do sedaj prikazati tako kakor on. Iz naroda je zajemal in narodu je vračal nazaj, to pa ga je priljubilo vsakemu Srbu, ki je čital Nušičevo knjigo.

Branislav Nušič je bil rojen dne 8. oktobra, leta 1864. v Belgradu. Gimnazijo je študiral v Belgradu, nakar je odšel na pravno fakulteto v Graz, kjer pa je ostal samo eno leto in je končal pravo v Belgradu.

Nušič se odlikuje predvsem kot izborni humorist in satirik. Med njegova najboljša dela spadajo tudi razni potopisi, ki so vsi prepleteni z duhovitim opisovanjem doživljanja.

Svojo pisateljsko kariero je začel s pesnitvami. Pozneje pa je opustil pesem in začel pisati v prozi. L. 1886. je bila tiskana njegova prva knjiga pod naslovom »Pripovedke nekega kaplarja iz srbsko-bolgarske vojne l. 1885.« Druga zbirka njegovih povesti ima naslov »Ramazanski večeri«, kjer živo slika orijentalso življenje. »Ramazanski večeri« so izšli v Sarajevu l. 1898. Od humoresk so najvažnejši »Listidi«, izdani v Belgradu leta 1890. Nedavno je izšlo v slovenskem prevodu Nušičevo »Občinsko dete«, roman nekega dojenčka. Hrvatska Matica je l. 1912. izdala zbirko njegovih humorističnih del, a Humoristična biblioteka je založila 4 zvezke njegovih »Humoresk«. Zname so tudi Nušičevih »Deset povesti«, ki so izšle l. 1901. v Belgradu, dalje zbirka podlistkov Ben-Akuba iz l. 1907. Nušičevo delo na drami je zelo bogato. Da naštejemo samo najbolj znane in priljubljene njegove gledališke komade: »Protekcijski«, »Narodni poslanec«, »Prva pravda«, »Navaden človek«, »Schoppenhauer«, »Sveta«, »Pot okoli sveta«. To so komične stvari. Poleg tega je ustvaril Nušič še več resnih dram, kakor »Hadži-Loja«, »Jesenski dež«, »Za božjim hrbtom«, »Greh za grehe«, »Pod oblaki« itd.

Nušič je pisatelj živahnega duha in velike delavne sile. Delal pa je vedno brez načrta in sistema. Zato njegova dela delajo vtis nečesa improviziranega. Nušič je mojster v lahki besedi s posebnim zmisлом za komiko. Tako n. pr. so njegove »Humoreske« polne naravnega humorja in duhovitosti. Na žalost se ni mogel zatajevati in je radi efekta, da bi zabaval čitance, začel celo v pornografijo. Njegova satira je duhovita, ali plitva, ker se plazi preko površine življenja in se nanaša na mali svet ter se ne dvigne nad krog kavarniških dovtipov.

Glavno delo Nušičevo je v drami. Napisal je 25 dram, komedij in igrokazov. Glede plovitosti je na prvem mestu med vsemi srbskimi dramatikami. Nušič je pravi »gledališki človek«, bolj kot kdo drugi pred njim razume scenerijsko spretnost in pozna gledališki poklic.

Poravnajte naročnino!

Kot gledališki pisatelj je pokazal posebno sposobnost, da najde predmete in tipe, da situacijo dramsko predstavi in razvije in tako doseže dobre efekte na odru. Njegova dela so polna dejanja in scen, razgovori živahni in naravnost, splošen vtis prijeten. Njegova lahka dela so bolj za gledanje, kot za čitanje in je v njih več gledališke umetnosti, kot prave književnosti. Nušičevi zgodovinski komadi, pisani v prozi in ne v stihih, kot je bila navada v dobi romantizma, imajo več oderskega patriotizma, kot prave književnosti. V resnih komadih je Nušič splošen in abstrakten, dejanje se lahko vrši kjerkoli in kadarkoli osebe so neodrejene in neindividualne, slog pomanjkljivo književniški. V komediji se prirodnost dejanja in točnost tipov čisto žrtvuje smehu.

Nušičevi potopisi nimajo književnih pretenzij. So to bolj opisi potovanj geografsko-etnografskega značaja, podrejeni kontroli. V poslednjih 25 letih je Branislav Nušič eden najaktivnejših srbskih pisateljev. Kot gledališki pisatelj si je pridobil nebroj zaslug. V zadnjih 20 letih je bil priljubljen zabavnik srbskega občinstva in je dolgo časa popolnoma sam spopolnjeval srbski repertoar. Jugoslovani do sedaj nimamo boljšega humorističnega pisatelja, kot je Branislav Nušič. K svoji 60-letnici je napisal knjigo »Moja autobiografija«, ki izide 8. oktobra t. l.

pr Zgodovinske anekdote. III. zvezek. Zbral dr. Vinko Sarabon. Maribor. Natisnila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

pr Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi. V založništvu »Tiskovne zadruge« v Ljubljani je izšel V. zvezek zbranih spisov dr. Ivana Tavčarja »Izza kongresat«. Pomen tega Tavčarjevega dela je urednik dr. Ivan Prijatelj v uvodu vsestransko ocenil ter s to študijo podal dragocen prispevek umevanja pisatelja dr. Tavčarja.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek točno ob 8 zvečer.

Sreda, 8. oktobra: Cyrano de Bergerac. — Red E.
Četrtek, 9. oktobra: Firma P. B. — Red E.
Petek, 10. oktobra: Zaprti (generalna vaja).
Sobota, 11. oktobra: Šest oseb išče avtorja, premijera. — Izven.
Nedelja, 12. oktobra: Moč teme. — Izven.
Ponedeljek, 13. oktobra: Šest oseb išče avtorja. — Red D.

OPERA:

Začetek ob pol 8 zvečer.

Sreda, 8. oktobra: Cavalleria rusticana. V vodnjaku. — Red F.
Četrtek, 9. oktobra: Zaprti.
Petek, 10. oktobra: Carjeva nevesta. — Red B.
Sobota, 11. oktobra: Majska noč. — Red C.
Nedelja, 12. oktobra: Neopir. — Izven.
Ponedeljek, 13. oktobra: Zaprti.

Narodno gledališče v Mariboru.

Narodno gledališče v Mariboru. Sreda, 8. oktobra: Pohujšanje v dolini šentflorjanski. — Ab. C. — Četrtek, 9. oktobra: Mam'selle Nitouche. — Ab. A.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, dne 12. oktobra ob pol 4. uri popoldne »Razbojnik«, drama v 5. dejanjih. Dramatične odseke v ljubljanski okolici posebno opozarjamo na to uprizoritev. Predpoda vstopnic vsak dan od 5. do 7. ure popoldne v pisarni Ljudskega odra. (Ljudski dom II. nadstr.)

Socialni vestnik.

SKLEPI MEDNARODNEGA KONGRESA ZA SOCIALNO POLITIKO.

Dne 4. t. m. je mednarodni kongres za socialno politiko v Pragi dovršil svoje delo. Uspeh tega dela se zrcali v sprejetih resolucijah, ki kažejo zmogovitost pot socialne misli. Kongres, na katerem je bilo zastopanih 28 držav in vlad, je soglasno sprejel resolucijo v prid osemurnemu delavniku. Resolucija naglašala veliki pomen osemurnega delavnika za zdravje in družinsko življenje delavstva ter ugotavlja, da osemurno delo produkcije ne zmanjšuje, ampak jo zvišuje. Spričo velike socialne vrednosti, ki jo ima osemurni delavnik, zahteva kongres, da se ta pridobitev mednarodno zajamči in poziva vse države, ki so vključene v mednarodni delovni organizaciji, da nemudoma ratificirajo washingtonski sporazum. — Druga resolucija se tiče obratnih svetov ter je bila sprejeta z 271 proti 21 glasovom. Organizacija izjavlja, da se mora delavnim ljudem zagotoviti vpliv na vse panoge gospodarskega življenja. V to svrhu so se v raznih državah obnesli obratni sveti, ki jih kongres z zadovoljstvom pozdravlja. Kongres zahteva, da se zakonskim potom ustanove po vseh podjetjih zastopi delavcev in nameščencev, ki jim bodi naloga, da v sporazumu s strokovnimi organizacijami pazijo na to, da se povsodi vse delovne določbe in socialni zakoni najnataneje izpolnjujejo. — Tretja resolucija govori o skrbstvu za

brezposelne in je bila soglasno sprejeta. Kongres naglašala potrebo, da vlade nudijo pomoč proti brezposelnosti s posredovanjem dela, zavarovanjem, smotrno razdelitvijo javnih del in primerno gospodarsko politiko za ustajenje cen. — Nadalje je kongres sprejel resolucijo v prid Zveze narodov in delavskega varstva na Kitajskem.

Misljinski vestnik.

APOSTOL SEVERNE KANADE.

Francoski minister zunanjih zadev je pred kratkim odklical prečastitega gospoda msgr. Grouarda. Ta francoski škof, ki ima danes 85 let, je že 60 let raziskovalec in apostol severne Kanade. Ta dežela, kraljestvo gozdov in ledu, velika kot tretjina Evrope, je le redko obljudena. V njej prebiva nekaj indijanskih plemen in Eskimi. Le malo civilizirancev zahaja v njo, lovci kožuhovine, vladne misije, ki jih s težavo od časa do časa odposilja federalna vlada v Ottawi, kakšen sodnik ali vojak in misijonarji.

Msgr. Grouard (izgovori: Gruar) je Francoz rodem iz Mansa in ustanovitelj teh misijonov, ki so še danes popolnoma v rokah Francozov in ki tu vrše svoje težko, a vzvišeno kulturno delo.

Da je danes svet poučen o tem velikanem ozemlju, ki se razteza proti Winnipegu in Edmontonu in se konča na severnem tečaju, se ima zahvaliti francoskim misijonarjem. Tu obstojajo trije apostolski vikarijati, v Athabaski, v Keewatini in v Mackenzieju, katere vodi msgr. Grouard, njegov koadjutor in dva druga škofa.

Nek Francoz, ki je obiskal misijonarje v teh krajih, pripoveduje sledeče:

Kako čudna dežela! Ko pridemo preko Edmontona, velikega kanadskega mesta, ki leži najbolj severno v vsej deželi, se železnica kmalu ustavi. Nadaljne potovanje je mogoče le po rekah, Pokrajina, koje vodovje se odteka proti Atlantiku in mehkanskemu zalivu, je nagnjena proti Severnemu ledenemu morju in Hudsonovemu zalivu. Dvesto kilometrov naprej je to še dežela civilizacije, toda naprej postajajo obdelana polja že zelo redka in prebivalcev je čedalje manj.

Tu raste predvsem iglasto drevje in zima traja do meseca maja. Tu se sneg naenkrat stopi v par dneh, dežela se spremeni začasno v brezmejno blatno laguno. Ribe za-

čnejo potovati po rekah navzgor, divje race in goski se prikažejo na močvirjih, jerebice na travnikih. V nekaj tednih dajo tla, ki so pozimi izginila pod snegom, izborna travo; a začetkom oktobra se spet prikaže stroga zima s svojo belo odejo.

Še naprej proti severu se razteza pas pragozdov in jezer, kamor si upajo samo Indijanci, misijonarji in lovci. Naprej pa je drevje vedno bolj redko in slednjič ga zamenja nizko grmičevje. Preko severnega tečajnika je to dežela golih ravnin in gričevja, ki so skoraj neprestano pokriti s snegom in ledom. Angličji jo imenujejo »The barren land«, nerodovito deželo, prepuščeno severnim vetrovom.

Te brezmejno dežele so zadnje pribežališče starih, izumirajočih indijanskih plemen. Msgr. Grouard in njegovi misijonarji jih skušajo pridobiti za katoliško vero, medtem ko bivajo dalje proti severu Eskimi, ki so skoraj brez stika s civilizacijo. Tu delujejo trije francoski škofje, najstarejši ima 85 let, najmlajši 60. Vsi so krepki, zdravi in dobre volje. Msgr. Grouard ima dolgo snežno belo brado in Indijanci ga zelo spoštujejo. Ko je bil še mlajši, je prihajal vsako leto v Francijo in jemal seboj duhovnika, ki so se hoteli posvetiti težkemu apostolskemu delu v teh divjih krajih in tako so do danes samo francoski duhovniki vršili obhajevanja vredno delo civilizacije in evangelizacije v severni Kanadi.

Msgr. Grouard in njegovi misijonarji obožujejo svojo novo domovino. Dobro čutijo, da bi Indijanci kmalu spet čisto podivjali, če oni ne bi bili tu, in zato se borijo, da nosijo luč sv. vere in evropske civilizacije v njih temačno, divjo deželo.

Turistika in sport.

S. K. »Mladika« sprejema nove člane in sicer tiste, ki so rojeni 1907... in več. Pisemne naslove naj pošiljajo na naslov g. Braz, Selo-Moste št. 31 pri Ljubljani. Ustmeno pa naj se zglase novi člani v Mladinskem domu in sicer ob nedeljah od 10. do 12. ure.

Odbor I.

SK »Ilirija« (Ljubljana): »I. SSK Maribor«. Preteklo nedeljo se je pokazal mariborski sportni prvak v dobri formi. Igra je nudila mnogo zanimivih momentov in gostje so imeli priliko, spoznati krepko se borečo moštvo. Izid je bil 3 : 0 (polčas 2 : 0).

Po svetu.

VAHABITI.

Toliko beremo o njih, Mekki se bližajo in vendar ne vkorakajo, pred sto leti so razbili sveti kamen v Kaabi in tako dalje. Zadnjič je »Slovenec« pisal, kje stanujejo in kaj hočejo, danes pa hočemo povedati, kdo so prav za prav Vahabiti. Niti z veliko začetnico bi jih ne smeli pisati, ker so sekta in ne narod, a smo se že tako navadili. Prvo zanesljivo poročilo o njih je prinesel v Evropo Danes Niebuhr, prihajajoč s svojega arabskega potovanja. Leta 1773 piše: »V provinci el Ared se pojavlja že več let nova sekta ali nova vera, ki bo morebiti s časom verstvo in obliko vlade v Arabiji bistveno spremenila. Ustanovitelj nove sekte se je imenoval Abd ul Vahāb. In res, vpliv nove sekte na Arabce in druge mohamedane je bil prav velik. V prvi vrsti gre za to, da se enotnost zopet vzpostavi in vsemogočnost Alahova prizna. Vahabiti ne marajo mističnih dostavkov al Ghazala, vpliva perzijske in grške filozofije, kalifovega izlama, izlama dervišev in Turkov. Vzhaja zopet stara, divja, močna vera puščave, ne pozna posredovalcev. Z mečem v roki jo hočejo razširiti in nesti med sosede, kakor je to napravil Mohamed.

A Vahāb ni verstva ustvaril, bil je samo njegov apostol. Njegovo verstvo je bilo stoletja staro, poročilo Ibn Tarmira. Njegovi nauki so se pozabili in šele Vahāb jih je zopet oživil. »Samo Alaha molimo, vsi drugi so le preroki in grešniki. Boga kolnemo, če jih v molitvi kličemo, češčenje njih grobov je malikovanje. Vino in tobak in sploh vse, kar vpliva na čute, se mora uničiti. Greh se mora zatreti, kraji greha razdreti.« — Zato tako sovraštvo Vahabitov na mesta, posebno na pregrešno Mekko »polno vseh grehov«.

Vahābita so zapodili, pribežal je k Mohamedu Ibn Sa'udu, pradedu sedanjega vladarja v Nedžu. Leta 1767 je Vahāb umrl. Kmalu nato so njegovi pristaši razrušili Kerbelo, največje svetišče širitov in so leta 1804 osvojili Mekko, največje svetišče sunitov. Sultan, gospodar Mekke, je poslal Albanca Mohameda Ali pašo nad Vahabite; po osemletnem boju jih je Ali premagal. A že leta 1830 se Vahabiti spet pojavijo, od uspeha do uspeha korakajo, slednjič ustanovijo sultanat Nedž. Sedanjí vladar Ibn Saud je organizacijo države dokončal in je nato ustanovil kvān. Ta »bratovščina« ni razdeljena po rodovih, jih ne pozna, in to v prilog veri. Ikan je verska zaveza na vojaško-kolonizatorični podlagi, nekaj podobnega, kakor imajo sedaj židje v Palestini. Ob izbruhu svetovne vojne ni sledil zeleni prerokovi zastavi ne šerif v Mekki in ne Vahabit Ibn Saud, prav tako tudi noben in-

dijski mohamedan. Med vojsko je samo smrt angleškega poslanika De Lacy O'Leary preprečila imenovanje in povišanje Ibn Sa'uda za kralja Mezopotamije. Kralj Mezopotamije je postal Fajzāl, sin angleškega kalifa Huseina. Odtod to veliko sovraštvo na Huseina. In ker je drugi Huseinov sin Abdalrah kralj dežele onstran Jordana, ima Ibn Saud isto osovraženo dinastijo na vseh straneh; kakor pajek čepi v srednjearabskem Nedžu in ugrizne sedaj tega, sedaj drugega. O Tarmira in o Vahāb! Učila sta, da se ne smemo meniti za dobrine tega sveta, vajin učenec Ibn Saud se pa tako peha za njimi! Seveda pod vajino krinko! — Odločil bo Foreign Office v Londonu.

FOTOGRAFIRANI SVEDROVCI.

Ubogim vlomilec postaja njihovo »delo« dan za dnem težje. Kovinaste blagajne za denar in dragocenosti so v svoji konstrukciji tako izpopolnjene, da morajo svedrovci poseči po najnovejših znanstvenih in tehničnih pripomočkih, da lahko vlomijo v tako omaro, ki pa je vrhu tega še — dostikrat prazna. In kolikim pestem in zankam je izpostavljen »ubogi« svedrovec! Bati se mu je priprave, ki oblije vlomilca s kropom, ako stopi na določeno desko, ali električnega udarca, ki mu onemogoči, da bi se pobral s tal.

Najnovejša iznajdba na tem polju je takozvani kleptograf. Izumel ga je neki Italijan, ki je naslonil svoj izum na fotografsko podlago. Kleptograf je namreč v steni pritrjen fotografski aparat, ki je urejen tako, da vsakdo, ki vstopi v prostor, zadene ob električno žičevje, ki sproži fotografski mehanizem. Bliskoma zasine električna luč in slika vlomilca se že upodobi na fotografski plošči. Ko odkrijejo vlom, vzemo ploščo in jo razvijejo. Slika, ki jo dobe, je dokument za tiralico in druge policijske ukrepe.

Princip, na katerem temelji kleptograf, namreč kombinacija fotografske kamere z bliskovno lučjo, ni nov. Že davno so ga uspešno uporabljali pri fotografiranju divjih živali. V praksi kleptograf prav dobro služi. Zlasti mnogo ga urejajo ameriške banke.

IDEALNO ZIMOVALIŠČE.

Zadnje čase je med imovitim svetom posebno zaslovelo egiptsko zimovališče Anan, oddaljeno 1000 km od obal Sredozemskega morja, ležeče ob robu Sahare. Dočim služi sev, obal omenjenega morja bolj uživanju, se bolniki zatekajo raje v Egipt. Anan je postal slovit radi svoje zdravilne klime in krasne lege. Tu se zdravijo predvsem revmatični ljudje in pa oboleli na ledvicah. Za te je najprimernejši čas november-marec. Za živčno bolne godi najbolj čas december-februar. Poglavitni sredstvi lečenja sta toplota in suhota klime. Ker leži Anan v puščavi, ki ima le prav siromašno rast-

linstvo, je podnebje čisto in suho. Temu se je zahvaliti, da zelo visoko temperaturo lahko vzdržimo brez neprijetnih občutkov. Toplota 40 stopinj tam lažje prenašamo kot 25 stopinj v našem vlažnem podnebju. Povprečna temperatura zimskih mesecev je 22—23 stopinj. Dočim je v naših krajih pri lečenju ledvičnih bolezni glavno, da potom zvišane delavnosti odtegnemo telesu vlago in s tem razbremenimo bolne ledvice in čisto z njim bolujoče srce, ta metoda v Ananu popolnoma odpade. Tam more topli, suhi zrak sam izžrpati iz kože vlago, ne da bi prišlo do mučnega znojenja.

Ta klima vpliva izborno tudi na kronične katarje, bolezni mehurja in zastanke pljučnih ter rebernih bolezni.

sv Spominsko slavlje koroškega plebiscita.

Minolo nedeljo so koroške organizacije v Gradcu priredile veliko slavnost v spomin obletnice koroškega plebiscita. Navzoč je bil koroški deželni glavar Vincenc Schumy in zastopniki graških oblasti. Slavnostni govor je imel načelnik Südmarke prof. dr. A. Patterer. Naglašal je, da je Koroško rešila močno razvita domovinska ljubezen, ki je Korošcem v veliki meri lastna. Z ozirom na zadnje vesti, da se Koroško politično-upravno razdeli, je govornik izjavil, da Korošci ne bodo na to rikdar pristali, ker zahtevajo slej ko prej: Koroško svobodno in nedeljeno! — Ostali program so tvorile pevске točke — koroške narodne pesmi. Kakor se vidi, so nemški Korošci še vedno tako drzni, da brez vsakega pooblastila podajajo izjave v imenu Korošcev, torej tudi slovenskih Korošcev.

sv Nesreče na berlinski cestni železnici. Na berlinski cestni železnici je bilo v času od 16. septembra do 4. oktobra t. l. 21 slučajev, da je trčil voz ob voz; pri tem je bilo ranjenih vsega vkup 77 oseb. Znamenje, kako zelo so se v Nemčiji izpremenili ljudje in razmere.

sv Kongres za blaginjo otrok. Mednarodna zveza za pomoč otrokom v Ženevi in avstrijski odbor za otroško pomoč sta skupno organizirala četrti mednarodni kongres za blaginjo otrok, ki so ga 6. t. m. otvorili na Dunaju.

sv Likvidacija komunistične stranke v Avstriji. Zaradi nesposobnosti voditeljev in popolnega neuspeha komunističnega gibanja v Avstriji je moskovska centrala sklenila, da se dunajska komunistična agitacijska centrala razpusti. Likvidacija je poverila češkoslovaškemu agitatorju Neumannu. Komunistična agitacijska centrala za nasledstvene države se prenese v Trst. Dunajska komunistična »Rote Fahne« neha izhajati.

— Priseljivanje v Palestino stalno narašča. V letih 1922—1923 se je naselilo v Palestini povprečno 650 oseb na mesec. V mesecih juniju in juliju letošnjega leta se je to število dvignilo na 1795 in 1772. V avgustu t. l. je prišlo v Palestino 2677 oseb, da si tamkaj poiščejo stalna bivališča.

— Morska pošast. V bližini argentinskega glavnega mesta Buenos Aires so vjeli čudno žival, ki je zbudila splošno zanimanje. Je pa to takozvana solnčna ali lunina ribi. Ime ima po zavaljenem, na straneh močno stisnjem telesu; trebušnih plavut nima, z lasmi je poraščena, čeljusti so zraščene s črepinjo itd. Od strani je taka kakor elipsa. Dolga je dva metra 30 cm, visoka 1 m 50 cm, teža je 800 kg. Take teže pri tej vrsti rib doslej še niso opazili.

— Dame v haremu se učijo kolo. Prejšnji sultan v Maroku je imenoval angleškega častnika za poveljnika marokanske armade. Angleža Harry Mac Leana ljudstvo ni maralo in je njegovo mesto dobil domačin mohamedan. Ker je imel sultan generala zelo rad, ga je hotel na vsak način zaposliti. Izmisli si je tole: Bil je velik prijatelj strojev in se je zanimal zlasti za kolesarjenje. Rekel je generalu, naj uči njegove žene kolo, on bo pa gledal pri oknu in se bo smejal, ko bodo strahu kričale in padale s kolesa. In tako je postal Harry Mac Lean, prej poveljnik maroške armade, učitelj haremskih dam v vožnji s kolesom. V svojih spominih pripoveduje, da mu je bil najhujši boj pravo razvedrilo v primeri s tem glasnim in vpijočim poukom.

Gospodarstvo.

Vprašanje plemenske živine in organizacija pospeševanja živinoreje.

V debati, ki se je razvila na kmetijskem posvetovanju Kmetijske družbe dne 4. t. m. go referatih gg. Zidanška in Krištofa, ki smo jih v izveščku prinesli že včeraj, so sodelovali gg. Zidanšek, Zupančič, Pipan, Hočevar, Lovrač, Steblovnik, Pevec, Cvenkel, Marinšek, Stoklas, Hladnik in Magdič. Več govornikov je poudarjalo pomen živinoreje za slovensko kmetijstvo in potrebo, da se ista razvije ne toliko kvantitativno temveč v prvi vrsti kvalitativno, ker je samo prvovrstna plemenska živina v zvezi z mlekarstvom v stanu doprinesiti k izboljšanju našega gospodarskega položaja. Doseči je treba dovoljenje za izvoz pršutarjev in prašičkov. Priporočalo se je nabavo dobrih krmil. Lani je bila cena otrobov 6 K, letos 11 K, medtem ko so cene prašičev padle od 100 na 70 K. Prepoved naj se gonjenje hrvaških buš po cestah od mesetarjev in prepoved naj se jih podpuščati bikom. Uvede naj se javen rodovnik. Bikov primanjkuje, ker ni bikorejcev; zato je podpirati zadruge in organizacije, ki se pečajo z bikorejo. Izredno važna je zamenjava živine med okraji. Treba je znižati tarife za prevoz močnih krmil kakor tudi otežkočiti izvoz oljnatih tropin. Voditi moramo natančno statistiko o vseh pojavih živinoreje.

Mlekarstvo.

G. živinorejski inštruktor Anion Pevec je v svojem referatu o mlekarstvu poudaril predvsem narodnogospodarsko važnost mlekarstva za Slovenijo. Iz gospodarsko-geografskih razlogov imamo na Gorenjskem in v planinskih krajih Štajerske gojiti v prvi vrsti sirarstvo, na Dolenjskem in v hribovitih delu na jugu Štajerske maslarstvo, medtem ko bi prihajal na dravskem in murskem polju predvsem izvoz mleka v poštev. Za pospeševanje mlekarstva je lahko organizacijski tip: drž. mlekarski odbor za Slovenijo ali mlekarski odbori pri osrednjih organizacijah, ali mlekarske zadruge ali pa prvotne mlekarne. Pri mlekarstvu je potrebno: mlekarska šola, podpora mlekarskim združenjem, inšpekcije in premovalje mlekarov, organizacija moštov, pomočnikov in učencev, drž. zakon za pospeševanje kmetijstva. Organizacija mlekarske trgovine bi se dala izvesti potom mlekarske centralne, ki bi zbiralale mleko in svrhu izvoza, smetano v svrhu predelave, presno maslo v svrhu vskladiščenja in provaje, sir v svrhu vskladiščenja in razprodaje. Umestne bi bile tudi sirarne v najemu, potem mlekarne in maslarne v zadrugi režiži ter tvornica mlekarskih strojev. Napraviti bi se moral drž. zakon o živilih za ureditev mlekarske trgovine po vzorcu vinskega zakona.

V debati, ki se je razvila po tem referatu, v kateri so sodelovali gosp. Zupančič, ravnatelj Zaren in Borc, je bila poudarjena važnost privatne inicijative pri razvoju mlekarske trgovine in industrije zlasti na Štajerskem. Nasprotno se je zopet naglaševalo, da je združništvo edino prava gospodarska oblika mlekarske trgovine in industrije. Kljub dosedanji neuspehu je treba v tej smeri delati naprej. Na podlagi referata in diskusije je bila sprejeta resolucija o čimprejšnjem osnovanju mlekarske šole v Škofji Loki. Znižati naj se vozarina za prevoz mleka in mlečnih vrčev, ker znaša sedaj pri izvozu mleka v Avstrijo celih 50 odstotkov nakupne vrednosti mleka. Prevoz mleka in praznih mlečnih vrčev naj se deklasificira, tako da bo veljal v bodoče tako za tuzemski prevoz kakor za izvoz razred C. Odpravi naj se carinska manipulacija pri izvozu mleka.

Izjava g. ministra Kuloveca, da je v proračunu postavka 2 milijonov dinarjev za mlekarstvo šola v Škofji Loki, so udeležniki živahno odobraval.

g Dohodki bosanskih železnic. V avgustu t. l. se je prevozilo na progah sarajevskega ravnateljstva državnih železnic 443.000 oseb (v istem mesecu lani 568.000) in 160.000 ton blaga (v istem mesecu lani 153.000 ton). Dohodki od prometa so znašali 22.7 milijonov dinarjev (lani avgusta meseca 16.7 milijonov dinarjev).

g Priprave za sklepanje trgovinske pogodbe z Madžarsko. Koncem pr. meseca se je vršila v Belgradu konferenca za pripravljanje trgovinske pogodbe z Madžarsko. Zaradi ogromnega materijala je konferenca trajala več dni.

g Nov čekovni zakon. V trgovinskem ministristvu se bo sestala dne 1. decembra t. l. posebna komisija, ki bo pretresala predlog novega čekovnega zakona.

g Hmelj v Bački. Letošnja produkcija hmelja v Bački se ceni na 11.000 stotov. Od te količine je približno že polovica prodana. Tudi 75 odstotkov zaloga je že prodanih.

g Investicijsko posojilo belgrajske mestne občine. Dosedaj je belgrajska mestna občina najela investicijskih posojil že 169 milijonov dinarjev. Sedaj namerava najeti novo ogrom-

no investicijsko posojilo v znesku 300 milijonov dinarjev.

g Tujski promet na Jadranu. Lansko leto je posetilo hrvaško Primorje 11.942 tujcev, letos pa 11.451. Od teh je bilo letos Jugoslovancev 2657 (lani 5293), Nemcev 1343 (lani 495), Madžarov 327 (89), ost. Slovanov 183 (lani 207), vseh ostalih 161 (210).

g Naša trgovinska pogajanja z Avstrijo. Naša trgovinska pogajanja z Avstrijo potekajo po poročilih dunajskih listov ugodno. Naša delegacija je baje že predložila ministrskemu svetu splošni del trgovske pogodbe v odobritev. V teku tega tedna bo prišel na Dunaj g. Savič, da začne pogajanja glede carinske tarife. Splošno pričakujejo, da bodo naša trgovinska pogajanja z Avstrijo zaključena že 20. t. m.

g Nov polom na Dunaju. Komaj dve leti obstojala dunajska »Nordisch-Österreichische Bank« je ustavila te dni svoja izplačila in je policija uvedla preiskavo proti njenim vodilnim funkcionarjem.

g Oživljenje vinske trgovine v Avstriji. Iz avstrijskih listov posnemamo, da se je začelo v Avstriji živahnejše trgovanje z vinom. Vzrok temu oživljenju je začetek nakupovanja mošta. Mošt v Avstriji je srednje dobre kvalitete.

g Nova valuta v Avstriji. Kakor smo že poročali, se nahaja med predlogi, ki bodo predloženi avstrijskemu parlamentu, tudi zakonski predlog o uvedbi nove valute v šilingih. Kronska valuta bi se že 1. januarja 1925 izmenjala s šilingi. Edinica nove valute bo šiling 10.000 sedanjih kron. Srebrni komadi tega denarja so že v prometu. Razen teh srebrnih šilingov bodo kovali tudi zlate komade po 10 in 20 šilingov. Po zakonu bi znašala čista teža teh komadov 2.1172 g oziroma 4.2344 g. V zvezi s tem se bo moralo voditi od 1. januarja 1925 vse račune in vse knjige v novi valuti.

g Podaljšanje moratorija v Romuniji. Romunska vlada je sklenila podaljšati moratorij za inozemske dolgove v močnih valutah za daljše tri mesece. Vzrok temu sklepu je izredna denarna kriza. Opažati je veliko naraščanje protestiranih menic in prijavljenih konkurzov.

g Obtek bankovev v Franciji. Po izkazu »Banque de France« je znašal obtok bankovev dne 2. t. m. 40.534 milijonov frankov, kar predstavlja napram prejšnjemu izkazu povečanje za 195 milijonov frankov.

g Izvoz premoga iz Anglije. V prvi polovici t. l. je Anglija izvozila 31.1 milijona ton premoga. V istem razdobju lanskega leta je znašal izvoz 39.8 milijonov ton. Odkar porurški premogovniki zopet obratujejo, se stalno manjša izvoz premoga iz Anglije.

Börze.

7. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. Italija 3.0520—3.0820 (3.0862 do 3.1162), London 312—314 (313.50—316.50), Newyork 69.30—70.30 (69.95—70.95), Pariz 3.65—3.70 (3.6415—3.6915), Praga 2.0670 do 2.0970 (2.0870—2.1170), Dunaj 0.0979—0.0999 (0.0990—0.1010), Curih 13.3850—13.4850 (13.48 do 13.58), efekt. dol. 68.87—69.87 (69.25 do 70.25). Tendence zelo slaba, blaga veliko na razpolago.

Curih. Beograd 7.40 (7.35), Budimpešta 0.006810 (0.0068), Berlin 1.2450 (1.25), Italija 22.85 (22.85), London 23.33 (23.27), Newyork 523 (521.875), Pariz 27.45, Praga 15.58 (15.59), Dunaj 0.007375, Sofija 3.80.

Dunaj. Devize: Beograd 1016, Kodanj 12.330, London 316.700, Milan 3094, Newyork 70.935, Pariz 37.22, Varšava 13.570.

Valute: dolarji 70.460, angleški funt 314.900, francoski frank 37.05, lira 30.80, dinar 1007.

Praga. Devize: Lira 148.25, Zagreb 48.26, Pariz 187.50, London 151.30, Newyork 33.95.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. Celjska posojilnica d. d., Celje 210 (povpr.), Ljubljanska kreditna banka 225 do 233, Merkantila banka, Kočevje 123—128, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 916—922, Slavenska banka, Zagreb 100 (ponud.), Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 130—152, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 385 (ponudba), Združene papirnice Vevče 130 (ponudba), 4½% kom. zadolžnice Kranjske dež. banke 89 (ponudba).

Zagreb. Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb 107—108, Hrv. sveopća kred. banka, Zagreb 109, Hrv. slav. zem. hipotekarna banka, Zagreb 55.57, Jugoslovenska banka, Zagreb 103—105, Prva hrvaška štedionica, Zagreb 90—92.50, Slavenska banka 97, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 220—225, Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb 90 do 92.50, Hrv. slav. d. d. za industriju šečera, Osijek 765—775, Narodna šumska industrija, Zagreb 80, Gutmann 730—775, Slavonija 60—62, Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana 375, Združene papirnice Vevče 120—122, 7-odstotno drž. invest. posojilo 62—63, Vojna odškodnina 114—116.

Dunaj. Živnostenska banka 805.000, Alpine 302.000, Greinitz 135.000, Trboveljska družba 375.000, Hrvatska eskomptna banka 108.000,

Leykam 112.000, Jugoslovenska banka 97.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 52.500, Avstrijske tvornice za dušik 132.000, Murdus 650.000, Slavex 675.000, Slavonija 60.000.

BLAGO.

Ljubljana. Les. Drogovi 4—8 m dolžine, od 5 cm deb. na drobnem koncu, fco nakladalna postaja 75. Hlodi smrekovi (do 10 odst. jelovi), 4 m od 30 cm napr., fco nakladalna postaja 330. Deske I, II, III, fco meja 700. Remeljni 8-8, 4 m dolžine, I, II, fco meja 745. Remeljni polov., 60-70, 35-70, fco meja 745. Drva bukova, suhe, zdrave, 1 m dolž., fco 26.50. Oglje Ia, vilano, fco meja 115. Drva hrastove, suhe, 1 m dolžine, fco nakladalna postaja 5 v. 22—23 (zaklj. 22). — Zito in poljski pridelki: Pšenica domača, fco Ljubljana 385. Pšenica bačka, par. Ljubljana 425. Koruza bačka, par. Ljubljana 340. Koruza, umetno sušena, fco Indija 235. Oves bački, par. Ljubljana 330. Oves srbski, fco Leskovac 220. Laneno seme, par. Ljubljana 685. Pšenična moka št. 0, bačka, fco Ljubljana 615. Pšenična moka št. 2, bačka, fco Ljubljana 565. Pšenična moka št. 5, bačka, fco Ljubljana 515. Pšenična moka št. 6, bačka, fco Ljubljana 465. Zelje, par. Mitrovića 95. — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, orig., fco Ljubljana 500, Fižol prepelečar, orig., fco Ljubljana 450. Fižol mandolon, orig., fco Ljubljana 350. Fižol rujavi, fco Ljubljana 350.

Novi Sad. Pšenica 370, koruza 275, moka nulerca 550, fižol beli 450. Tendence neizpremenjena.

Izpred sodišča.

Dvojna obsodba.

»SLOVENSKI NAROD« OBSOJEN RADI DENUNCIRANJA.

Včeraj so obravnavali pred tukajšnjim dež. kot tiskovnim sodiščem čisto navadno zadevo, kakor se pri nas in tudi drugod dogajajo skoro dnevno.

V časopisu izide notica, s katero se čuti ta ali ona oseba razžaljeno, ta oseba toži odgovornega urednika, ta pa navadno izjavi, da inkriminirane notice ni bral in plača nato obilnatno denarno kazen »zaradi zanemarjenja svoje uredniške dolžnosti«.

Tudi včerajšnji proces je bil tak in vendar ni bil tak.

Včeraj so nastopili kot tožitelji državni uradniki. Te gospode je neznan članek obdolžil v »Slovenskem narodu«, da so »protidržavni elementi«, ker slučajno niso pripadali tisti politični struji, ki jo je zastopal in jo še zastopa »Slovenski narod«. Ta struja si je Bog ve na podlagi kakšne legitimacije samostojno prisvojila edino pravico, da sme samo ona in nihče drugi presojudati, kdo je za državo in kdo je proti državi. Na podlagi te samovoljno si prilaščene pravice je »Slov. narod« popolnoma v soglasju z znano politično kliko proglasil tudi tri državne uradnike za protidržavne elemente samo zato, ker niso trobili v njegov rog.

Jasno je, da je taka samovoljna politična diktatura kakor jo je hotel vpeljati med nami »Slov. narod«, političen nesmisel. Ta nesmisel je na včerajšnji razpravi proti »Slov. narodu« ugotovilo tudi sodišče in ne pomeni včerajšnji pravorek zategadelj samo obsodbe »Slov. naroda«, ampak tudi najostrejšo obsodbo onega političnega sistema, ki so ga hoteli po silii vpeljati med nami ljudje, ki se — čudom čudo — imenujejo »demokrate«!

Pravorek, ki ga je včeraj izreklo dež. sodišče, ne pomenja samo obsodbe v sami stvari popolnoma neprizadete, čeprav obojenega odgovornega urednika »Slov. naroda«, ampak pomenja ostro obsodbo celega bivšega političnega sistema, in zato bo vsa javnost ta pravorek pozdravila kot pravično zadoščenje.

Obtožba.

Tožbo proti »Slov. narodu« so vložili g. Franc Selan, rač. svet. v Ljubljani, dalje rač. svet. g. Albin Zajc in rač. svet. g. Jože Pirc, in sicer zaradi članka v »Slov. narodu« z dne 19. jun. 1924, v katerem očita pisec omenjenim gospodom, da so protidržavni agitatorji, ki tudi v uradnih urah agitirajo za svojo stranko in ščujuje in rujejo proti državi oblasti. Članek jim dalje očita, da ne priznavajo državnega in narodnega ujedinenja in pravi, da država ne sme še dalje rešiti na svojih prsih gadov. Obtožitelji se smatrajo zaradi navedenih očitkov razžaljeni in zahtevajo za te obdolžitve primerne zadoščenje. Obdolžitve smatrajo za toliko težje, ker so vsi tožitelji državni uradniki, katerih čast mora biti še posebno občutljiva.

Razprava.

Obtoženi odgovorni urednik »Slov. naroda« g. Valentin Kopitar ni prišel k razpravi, zato je predsednik sodnega dvora samo prečital razne uradne izjave, ki govorje vseskozi v korist tožiteljem. Tako je n. pr. izjavil uradni predstojnik tožitelja g. Selana g. rač. nadsvetnik Tomo Kalin, da mu ni prav nič znanega o kakih »političnih kurzijah«, ki bi se bili vršili v uradnih prostorih in tudi mu ni nič znanega o kaki politični agitaciji g. Selana, pač pa je res, da je g. Selan svojega predstojnika vedno zaprosil za dovoljenje, da sme urad zapustiti, kadar so mu to nalogali njegovi uradni posli, ker je bil nad dva leti občinski gerent v Dobrunjah.

Naravnost sijajno pohvalo je izrekel rač. ravn. g. Franjo Tauzes rač. svetniku g. Albinu Zajcu, s katerim delata že dolgo let v skupni sobi. V svoji uradni izjavi označuje g. Albin Zajca kot marljivega in izurjenega uradnika, ki vodi z veliko spretnostjo pokojninski referat, ki ima v evidenci okrog 8000 upokojencev. Vse delo je g. rač. svet. Zajc opravil točno in na popolno zadovoljnost. Res je sicer, da je med uradnimi urami večkrat zapustil urad, res je pa tudi, da je to storil vselej z dovoljenjem svojega predstojnika. Kot občinski odbornik je moral pač opraviti tudi to delo, ni pa ga opravljal na škodo svojega uradnega dela.

Tudi tretji tožitelj rač. svet. g. Jože Pirc je dobil od svojega predstojnika prav lepo pohvalo za svojo vestnost v uradu. Tudi on glasom uradne izjave ni nikdar zapustil svojega mesta med uradnimi urami brez dovoljenja svojega predstojnika in tudi on ni prirejal v uradu nikakih političnih ali celo protidržavnih kurzov.

Jako lepo se je zavzel za tožitelje tudi finančni delegat dr. Šavnik, ki je uradno ugotovil, da so razni njemu podrejeni uradniki zaradi dislokacije uradnih prostorov naravnost prisiljeni med uradnimi urami hoditi od oddelka do oddelka, da se uradovanje osebnim kontaktom pospeši. Gosp. delegat odločno zanika v svoji izjavi tudi trditev, da bi bili obtožitelji zanemarjali svojo službo in se med uradnimi urami politično eksponirali za stranko, kateri pripadajo.

Za poravnavo.

Ko je predsednik sodnega dvora prečital vse za obtoženca naravnost uničujoče uradne izjave, je predlagal obtoženec zagovornik g. dr. Iv. Tavčar poravnavo. Zastopnik obtožiteljev je poravnavo odklonil z utemeljitvijo, da je bilo tožiteljem uradno naročeno, da morajo vložiti tožbo in zato predlaga, da se proces izpelje do konca.

Čuden predlog.

Zagovornik g. dr. Tavčar je nato poskusil svojo srečo še z enim predlogom, ki ni zanimiv samo s pravnega, ampak tudi s političnega stališča. Dočim je namreč obtoženec pri prvem zaslišanju odločno izjavil, da je inkriminirani članek bral in da je pripravljen nastopiti za vsebino tudi dokaz resnice in je to svojo izjavo tudi podpisal — bržkone v zupanju na moč tedanje vlade — je pri včerajšnji razpravi predlagal g. zagovornik, da nastopi dokaz resnice, da obtoženec inkriminiranega članka ni niti pisal niti bral in je predlagal za to kot priče dva urednika »Slov. naroda«. Na ta način se je hotel izogniti prej tako pompozno napovedanemu dokazu resnice in spraviti zadevo v običajni tir »zanemarjanja uredniške dolžnosti«.

Zastopnik tožiteljev g. dr. Natlačen tega predloga seveda ni mogel sprejeti, ampak je obstal na svoji zahtevi, da se obtoženec primerno kaznuje. Tožitelji so državni uradniki, katerim bi bila inkriminirana notica lahko povzročila silno materijelno škodo in jim morebiti tudi uničila njihovo eksistenco. Saj se je takrat že splošno govorilo, da bodo vsi trije tožitelji prestavljeni daleč proč iz Ljubljane, in če pomislimo, kakšne so bile razmere takrat, ne bi bilo nič čudnega, če bi tožitelji prišli tudi ob kruh zaradi te notice. Samo energičnemu koraku finančnega delegata g. dr. Šavnika se imajo tožitelji zahvaliti, da so stali na svojih mestih, ker jih je vpošteval kot prvovrstne uradne moči. Na svoji zahtevi po obsodbi pa mora vztrajati tudi zato, da se vendar enkrat ugotovi, da ima tudi uradnik svojo čast in svoje državljanske pravice, in da bi bilo pretirano zahtevati od uradnika kot prostega in svobodnega državljanca, da mora pripadati baš eni gotovi politični struji, če noče, da se označi za protidržavnega hujskača. Take metode so nedopustne in sodni dvor ne bo z obsodbo takega postopanja dal zadoščenja samo tožiteljem, ampak bo varoval tudi ugled celokupnega uradništva.

Razsodba.

Po kratkem posvetovanju je predsednik sodnega dvora razglasil pravorek, s katerim spoznava sodišče obtoženca krivim in ga obsodja na 1000 Din globe. Predlog zagovornika g. dr. Tavčarja je sodišče odklonilo, ravno tako tudi od njega predlagane nove priče, ki naj bi dokazale, da obtoženec inkriminirane notice kljub svoji prejšnji izjavi ni bral. Ravno tako je sodišče odklonilo zaslišanje prič gg. Gnidovca, Urbanca, Spindlerja in Puklerja.

Sodnemu dvoru je predsedoval viš. sod. svet. Antloga, voštanta pa sta bila sod. svet. Vehovar in Keršič.

Radi prekoračenja meje silobrana je bil obsojen pred senatom deželnega sodišča Alojzij Gevhel iz Notranjih Goric. Obtoženec je prišel že precej vinjen v domačo gostilno, kjer se je vnel med pivci kmalo oster prepri in končno pretep. Posebno huda sta bila brata France in Jože Zibelnik. Toda kot vsak prepripljivec, izživaj in pretepač vedno najde svoje plačilo, se je pripetilo podobno isti večer Francetu Zibelniku. Obtoženi Gevhel je šel namreč iz gostilne na bližnjo železniško čuvajnico z namenom, da pozove orožnike, ker se je bal, da pride lahko do večjega izgreda. Bil je namreč že trikrat napaden. Na tej poti pa je naletel zopet na oba brata in je opazil pri Jožetu, da ima v roki nož. Da pre-

hiti napadalca, je potegnil iz strahu nož in je zabodel Franceta Žibelnika v hrbet. Suneč je bil tako silen, da je prodrl desno lopatico in odprl prsno votlino. Suneč v hrbet sicer izključuje po mnenju drž. pravdnika silobran, vendar se je ugotovilo, da je bil obtoženec res napaden in to tisti večer je četrtič in da je pri tem le iz strahu mejo silobrana prekoračil in je dobil zato samo 14 dni in bo plačal tudi stroške in takso v znesku 50 Din.

Colomba Ceylon Tea
sestavljen je iz najboljših
ceylonskih čajev.

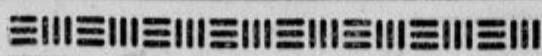
Učiteljski vestnik.

Razpis učiteljskih služb. 1. Šolski okraj Kamnik: na trirazredni osnovni šoli v Stranjah pri Kamniku eno učno mesto za učitelja. 2. Šolski okraj Kočevje: na šestrazredni dekliški osnovni šoli s tremi vsoprednicami eno učno mesto za učitelja. 3. Šolski okraj Ljubljana: a) na štirirazredni osnovni šoli z eno vsoprednico na Ježici učno mesto šolskega upravitelja; b) na štirirazredni šoli z dvema vsoprednicama v Šmartnem pod Šmarno goro učno mesto šolskega upravitelja. 4. Novo mesto: na osemrazredni dekliški osnovni šoli v Novem mestu učno mesto šolske upravitelje in eno učno mesto za učitelja. 5. Šolski okraj Kozje: na dvorazredni osnovni šoli v Olimlju učno mesto šolskega upravitelja in eno učno mesto za učitelja. 6. Šolski okraj Maribor: na petrazredni osnovni šoli v Framu eno učno mesto za učitelja. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po službeni poti in sicer za vsako učno mesto posebej, najkasneje do dne 15. oktobra 1924. — Prosvetni oddelek za Slovenijo v Ljubljani, dne 22. sept. 1924. Šef oddelka: Vadjal s. r.

V vednost in ravnanje! Tem potom obreščam vse člane in članice »Slovenske zveze«, da sem odložil vsled imenovanja za okraj. šol. nadzornika predsedništvo »Slovenske zveze«. Zahvaljujem se vsem članom za doslej izkazano mi zaupanje. Po začetku poti naprej! Predsedniške posle bode do nadaljnjega vodila ga Kleinmayr-Sadarjeva, nadučiteljica v Spodnji Šiški. Tajniške posle pa je radi bolezenskega dopusta gosp. Anice Lebarjeve prevzel tovariš Rudolf Wagner, učitelj v Ljubljani, Jenkova ulica št. 6. — Iv. Strukelj.

Cerkveni vestnik.

c Kongregacija gospodov ima danes ob pol 8 zvečer shod v kapeli pri sv. Jožefu.

NOVE UČNE KNJIGE

iz zaloge Jugoslov. knjigarnice v Ljubljani:

Komatar-Dr. Capuder, Zgodovina novega veka za višje razrede srednjih šol (izide začetek oktobra).

Bučar, Zgodovina srednjega veka za višje razrede srednjih šol, vez. Din 60.—

Kržišnik, Zemljepis za srednje šole III. del, vezano Din 28.—

Bučar, Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih šol. Din 35.—

Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev za višje razrede srednjih šol. (izide začetek oktobra.)

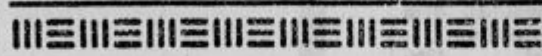
Melik, Zemljepis kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Din 32.—

Sodnik, Logaritmi. Petdecimalne logaritmične in goniometrične (trigonometrične) tabele. Din 28.—

Ing. Novak, Zemljepisni atlas kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, sedem zemljevidov. Din 48.—

Ing. Kregar, Praktična perspektiva (izšla kot rokopis).

V zalogi so tudi šolske knjige za vse osnovne, meščanske in srednje šole.

Naznanila.

Občni zbor Gospodinske zadruge bo dne 14. t. m. v posvetovalnici Jugoslovanske tiskarne.

Zadruga krojačev, krojačic in sorodnih obrtov v Ljubljani objavlja, da se vrši prihodnja pomagalska preizkušnja tekom meseca novembra t. l. Prošnje za priustitev k tej preizkušnji je vložiti pri zadrugi do 20. t. m. Prošnjam je treba priložiti učno pogodbo, odhodno izpričevalo obrtno nadaljevalne šole in potrdilo mojstra o redni dovišitvi učne dobe.

Vsem skupinam, plačilnicam ter članom »Prometne zveze: na znanje: Glasom sklepa načelstva »Prometne zveze« in načelstva »Jugoslovanske strokovne zveze« od 3. oktobra se ne vrši izredni občni zbor »Prometne zveze« v nedeljo 12. oktobra 1924, kakor je bil

naznanjen v »Pravici« št. 39 od 15. septembra. Občni zbor se odloži za nedoločen čas. — Načelstvo »Prometne zveze«.

Krekova mladina. Danes ob 8 skušnja za igro. — Režiser.

Železničarjem! V četrtek, dne 9. t. m. se vrši ob 19. uri 30 min. v Rokodelskem domu seja skupnega odbora vseh železn. organizacij (odbora za nastavljenost osebja in odbora za delavce). Spored: Določitev delegatov za anketo glede delavskega pravilnika, ki jo je sklical g. minister Sušnik za 16. t. m. Vsi člani obeh navedenih odborov naj se seje sigurno udeležijo, če le mogoče pa naj pridejo na sejo tudi predsedniki posameznih organizacij.

Pevski zbor Glasbene Matice. Ponovno opozarjamo, da so vaje za soprane v sredah in petkih, za alte v torkih in četrkih, vedno ob 18.15; za tenorje v torkih in četrkih ter za baze v sredah in petkih, vedno ob 20. uri. Ker se vadijo sedaj tudi moški zbori, je osobito za tenorje in baze redna in točna udeležba nujna! V pondeljek dne 13. t. m. od 19.30

do 21 zborova šola, ki bo potem vsak pondelek ob teh urah!

Poizvedovanja.

Izletel je rumen čopast kanarček. Najditelj naj ga blagovoli vrniti proti nagradi Rimska cesta 3, pritličje.

Izgubil sem včeraj dopoldne od Kreditne banke do Križanske ulice razne dokumente in slike, skupno 8 kosov. Prosim najditelja, da mi jih izroči. — Peter Košak, tap. pomočnik, Dunajska cesta 56.

Našla se je otroška čepica. Dobi se pri g. Ivanu Kunovar, Ljubljana, Stari trg 10.

Lovski pes brak, črno-temnorudeče barve, sliši na ime »Zane«, na sprednji levi nogi šanta, se je zatekel v nedeljo na lovišču Čestnjice, občina Dobrunje. Proti vsakemu, kateri bi se psa polastil, postopam sodnijsko. Proti nagradi odda se ga naj Praunseis, Ljubljana, Linhartova ulica št. 4, zraven artilerijske vojašnice.

V svojem in imenu svojih otrok javljam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je moja dobra soproga, mama, stara mama in babica, gospa

HELENA MAJARON roj. KRŽIČ

danes v torek ob 20. uri po dolgi mučni bolezni v starosti 72. let previdena s tolažili sv. vere bogu vdano preminula. Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v četrtek, dne 9. t. m. ob 10.30 na farao pokopališče v Borovnici.

Blagopokojno priporočam v blag spomin in prosim tihega sožalja.

Borovnica, 7. oktobra 1924.

Ivan Majaron, soprog.

Otroci:

Ivan, Joško, Milka por. Kanc, Hela vd. Švigelj, Anči por. Košuta.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1.50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znakom!

CUNJE

barvaste in bele, kupuje

»Jugoslovanska tiskarna«.

Špecerijska TRGOVINICA

(majhna), v Ljubljani se takoj odda. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 6217.

Hiša naproday

v posredni bližini Ljubljane,

4 stanovanja, vrt in klet. Cena nizka. Naslov v upravi

»Slovenca« pod šte. 6129 in

v podružnici uprave v Celju.

Učitelj (ica)

ZA KLAVER

se išče za dom. Upoštevati se

le prvovrstna moč. Sodna ulica

5/III, vrata 8. 6240

Na stanovanje in hrano

se sprejmeta dve gospodici.

Poizve se: Zabjak šte. 61/L

PINJO in POSNEMALNIK

ter POSODO za MLEKO

kupim. — Ponudbe pod

šifro »Mlekarna 6238« upravi

JABOLKA

za PRESANJE, neobležana,

kupi vagonke količine F.

KUPNIK, Podplat (Slovenija)

ja) ter prosi ponudbe z navedbo cen. 6228

Kupim suhe gobe

po najvišji ceni in vsako množino.

— Ponudbe z navedbo cene in vzorcem na IVAN

SEVER — VELENJE. 5648

POZOR!

KRASNO POSESTVO

obstoječe iz stanovanja in

celega gosp. posloplja, takoj

naprodaj. Posedstvo obstoji iz

13 orolov razne zemlje: sadonosnik, vin, gorica, gozd,

njive in travniki. Pri tem se

lahko redi 6—7 glav živine

in se nahaja vse na enem kompleksu skupaj z dobro pitno

vodo ob glavni cesti na prometnem kraju. Za malenkostno

ceno: 160.000 Din. Poizve se pri Zlatku Beranič,

trgovcu, Medvece, pošta Pragersko. 6224

Hrušev les

kupim. Ponudbe na FRANC

GOLJAR, mizar, Dravljce, p.

št. Vid nad Ljubljano.

PRODA se po zmerni ceni

par močnih

črnih konj.

Zupnišče IG pri Ljubljani.

Mlin na 4 pare kamnov in

stope, vse v dobrem

stanju, PRODAM. — Več po-

ve lastnik FRANC MAKŠE,

ZALOG šte. 16, pošta Novo mesto. 6237

Močan mizarski POMOČNIK

z dobrimi spričevali išče me-

sta. Naslov v upravi št. 6139.

Velika, zračna, neopremljena

soba se odda

takoj. — Naslov pri upravi

»Slovenca« pod šte. 6216.

Vsakovrstne VOZNJE

preslitve, kurivo in drugo

prevzame in oskrbi najhitre-

je in po solidnih cenah KO-

MAR AL., Krakovska ul. 13.

Poravnajte naročnino!

A. P. Čehov:

Mužiki.

(Dalje.)

7

Svetila je samo ena lampica, brljava in zakajena. Če je kdo zaslonil luč in je velika senca padala na okno, se je videl jarki lunin svet. Starec Osip je počasi pripovedoval, kako so živeli do osvobođenja, kako so nekaj po teh krajih, kjer je uedaj tako tožno in bedno, lovili z gonjači in hrti in za časa gonje napajali mužike z vodko, kako so v Moskvo vozili voz za vozom same divjačine za mlado gospodo, kako so nepokorneže kaznovali s šibami in pošiljali na prisilno delo na tversko posestvo, dobrim pa dajali nagrade. Babica je tudi pripovedovala to in ono. Ona je vse, čisto vse pomnila. Pripovedovala je za svojo gospo, dobro bogaboječo plemkinjo, ki je imela moža razuzdanca, in ki je svoje hčerke pomožila, eno s pijancem, drugo z meščanom, tretjo pa so tajno ugrabili (babka, ki je takrat bila skoro še deklica, je sama pomagala), pa so vse hitro pomrle iz žalosti, kakor tudi njihova mati. In ob teh spominih je starka zaihtela.

Naenkrat je nekdo potrkal na dver in vsi so se zdrznili.

— Ded Osip, pusti me nočevati!

Všel je mali, plešasti starček, kuhar generala Zukova, tisti, kateremu je bila zgorela kapa. On je prisedel, poslušal in začel sam pripovedovati svoje spomine. Nikolaj, ki je, sedeč na peči, molel doli nogi, je poslušal in spraševal o jedeh, ki so jih kuhali gospodi. Govorili so o juhah, omakah, močnatih jedeh, in kuhar, ki se je tu-

di vsega natančno spominjal, je našteval jedi, kakršnih sedaj nič več ni; tako na primer so imeli jed, ki so jo delali iz bičjih oči in jo nazivali: »zjutraj zbudivši se.«

— A »kotleto-maršal« ste takrat kuhali?

— Ne.

Nikolaj je zmalaj z glavo in dejal:

— Oh vi kuharji-skaze.

Deklice so sedele ali ležale na peči, gledale v izbo in se niso premikale; zdelo se je, da jih je zelo veliko, kakor kerubinov v oblakih. Povesti so se jim dopadale, drgetale so zdaj od navdušenja zdaj od straha, a babico, ki je najbolj zanimivo pripovedovala, so poslušale brez dihanja, boječ se, da ne bi jo zmotile.

Molče so se vsi vlegli spat; in starčki, ko so bili od povesti razburjeni, so sanjali o tem, kako je bila lepa mladost, po kateri — naj je bila kakršnakoli — ostane v duši samo nekaj živega, radostnega in ginljivega — in kako je hladna smrt, ki se bliža — boljše o njej sploh ne misliti! Lampica je ugasnila. In tema in obedve okni, rezko osvetljeni od lune, in tišina in škripanje zibelke so bogvezakaj napominjali na to, da je življenje že prešlo, da ga ni mogoče več vrniti... Zadremleš, spodiš, in naenkrat kakor da te je nekdo sunil, zapihnil v lice, — in sna ni več, telo je svinčeno, in v glavo ti lezejo same misli o smrti; vležeš se na drugo stran, — pa si na smrt pozabil, toda po glavi brodijo davne, tožne, težke misli o bedi, jedi, o tem, da se je moka podražila, in kmalu nato se zopet spomniš, da je življenje že prešlo, da ga ne vrneš...

— O, Bože! — je vzdihnil kuhar.

Nekdo je tiho, tiho potrkal na okno. Najbrže se je vrnila Fjokla. Olga je vstala

in zevajoč ter šepetajoč molitev, odprla dver, potem pa v veži odmaknila zapah. Toda nihče ni vstopil, samo z ulice je zadul mraz in je zasvetila luna. Z dveri se je videla ulica, tiha, pust, in luna, katere je plavala po nebu.

— Kdo je? — je vprašala Olga.

— Jaz, — je nekdo odgovoril. — Jaz sem.

Okoli dveri se je prižemala k steni Fjokla, skoroda razdeta. Tresla se je od mraza, šklepetaje z zobmi, in je pri jarki svetlobi izgledala zelo blede, lepa in čudna. Sence na njej in blesk lune na mladi, krepki koži so se rezko odražale in posebno določno so se obznačevale temne obrvi.

— Tam na oni strani sem se ruvala s fantalini... — je spregovorila. Šla sem domov taka... Prinesli mi odeje.

— V izbo pojdi! — je tiho rekla Olga, ki se je tudi začela tresti.

— Bojim se, da bi me stara dva ne videla.

V resnici se je babica že vznemirila in godrnjala, a starec je spraševal: »Kdo je zunaj?« Olga je prinesla nekaj svoje obleke, in potem sta obe tiho vstopili v izbo, prizadevajoč se, da ne bi zaškrpala vrata.

— Ti si, nesramnica? — je ježno zagodrnjala starka; sem vedela! — U, da bi te zlodej, potepinka...

— Nič, nič, — je šepetala Olga, ne boj se.

Zopet je vse zatihi. V izbi so vedno slabo spali; vsakega je težilo nekaj; starca bol v hrbtu, babico skrbi in jeza, Marijo strah, otroke srbečica in glad. Tudi zdaj je bil njihov spanec nemiren: premetavali so se z boka v bok, bledli in vstajali pit. Naenkrat je Fjokla z gromkim in grobim glasom zarjavela, pa se je takoj pre-

magala in poredkoma zaihtela, boljbolj tiho in gluho, dokler ni popolnoma umolknila. Od časa do časa je od one strani, izza reke, zabila ura; toda čudno: enkrat je bilo pet, potem pa tri.

O, Bože! — je vzdihoval kuhar.

Če si pogledal na okna, nisi mogel razpoznati, ali še sveti luna ali pa se že svita. Marija se je vzdignila in šla vun; slišno je bilo, kako je na dvorišču molzla kravo in govorila: »Što-oj!« Tudi babica je vstala. V izbi je bila še tema, toda predmeti so bili že vidni.

Nikolaj, ki ni bil zasnul celo noč, je zlezal s peči. Vzel je iz zelene skrinje svoj frak, ga nadel, in, stopivši k oknu, pogladil rokava — ter se nasmehnil. Potem je frak previdno slekel, zaprl v skrinjo in se zopet vlegel.

Marija se je vrnila in zakurila peč. Očividno se ni še prespala. Njej se je najbrže nekaj sanjalo ali pa se je spomnila včerajšnje povesti, kajti sladko se je zleknila pred pečjo in rekla:

— Nak! Na svobodi je lepše!

VII.

Prišel je gospod — tako so na vasi dejali stanskem pristavu.²³ Kdaj pride in zakaj, to so vedeli že teden preje. V Zukovi je bilo samo štirideset dvorov, toda davčnih zaostankov, bodisi državnih bodisi zemskih, se je bilo nakopičilo več kot za dva tisoč rubljev.

²³ Stanovoj pristav, kratko stanovoj, je bil najvišji upravno-policijski uradnik večjega okrožja s skoro neomejenimi pravicami, položen naravnost gubernatorju. Policijska je bila v carski Rusiji istovetna z upravo.

Popolnoma varno naložite denar v
LJUBLJANSKO POSOJILNICO
 R. Z. Z. O. Z.
 ki posluje v NOVOPREUREJENIH PROSTORIH
 v LJUBLJANI MESTNI TRG 6 telefon 9.
 Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje po
8%
 ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Vloge s odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

+
 Moja ljubljena, skrbna mati, oziroma sestra, gospa
Fani Breindl
 vdova po žel. inženjerju
 je sinoči s tolažili sv. vere po dolgotrajni, mučni bolezni umrla.
 Pogreb nepozabne se vrši dne 8. oktobra ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra cesta št. 14. — Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Sv. Petra in v cerkvi Marijinega Oznanenja.
 Ljubljana, dne 7. oktobra 1924.
 HERMINA BREINDL, učiteljica, bč. — JOSIPINA GERKMAN in EMILIJA GERKMAN, učiteljica v pok., sestri.

Inserirajte v „Slovenca“

Kovine BAKER, MED, PAKFONG, ROTGUSS, mehki SVINEC, ODPADKE kupujemo po najvišjih cenah. Po robo pošljemo. — BUTONIA, Zagreb, Horvačanska cesta 29, telefon 2261. 5203

Proda se HIŠA
 v Kamniku s korporacijsko pravico. Naslov v upr. št. 6030

Trgovački PUTNIK

potpuno spreman manufakturnoj, galanterijskoj, cipelar-ko-kožarskoj te kolonijal-spe-cerajskoj struci, traži stalno namještenje kao PUTNIK, za pokrajine Hrvatsku, Slavoniju, Srem, Vojvodinu i Srbiju. Osim Hrvatsko-Srpskog jezika govorim njemački i mađjarski. — Nastopiti mogu po sporazumu. — Dopisom se obratiti na t. t. GROZDIĆ, BJELOVAR. 6180

Knjigovodja - bilancista

samostojno moč, po možnosti neoženjenega ISČE za takojšnji nastop KONZERVNA TOVARNA »GLOBUS« d. d. na Vrhniki. Plača po dogovoru. Reflektira se samo na prvovrstne moči z prima referencami.

Povečavanje slik

Po vsaki poslani fotografiji v najmo-dernejši in umetniški izpeljavi. Izvršitev slik v tušu, sepiji, koloritu, akvarelu in olju.
 V vsaki zaželeni veličini.
 Izvršitev dopisnih kart v bakrotisku in bromsilbru (originalne fotografije). Zahtevajte cenike in obračajte se na jedini zavod v državi.
 Umjetničko nakladni zavod
Jos. Čaklović, Zagreb
 Meduličeva ulica 12.

Vodna žaga

se proda ali odda takoj v najem. Ponudbe na upravo lista pod „ŽAGA“ št. 6157.

Lililip
 Turški med, pravi Fortuna šumeči bomboni v zalogi samo pri JOSIP VITEK, v Ljubljani, Krekov trg 8.

Kdor pride v Maribor,
 naj ne zamudi obiskati moje trgovino z najboljšo emajli-rano - pločevinasto POSODO, kakor tudi porcelanasto in ste-kleno robo. — Cene zelo ugod-ne — prepričajte se!
 A. VICEL — Maribor, Glavni trg št. 5.

Elektrotehnično podjetje
 ALOJZ ARHAR in drug Sp. šiška, Sv. Jerneja c. 47 prevzema vsa elektrotehnična dela, gradnje manjših elektro-tehničnih daljnovodov in in-stalacij po najnižjih cenah. Točna postrežba! 5695

Rezanje drv
 z motorno žago po Din 15.— za kubični meter priporoča L. ILERSIČ, Friškovec (za bel-gijsko vojašnico. 5861

Detelja - lucerna
 SE KUPI v večji množini. — Ponudbe na Ljubljanska grad-bena družba, Rimska cesta št. 13, I. nadstr. 6051

Prosto stanovanje
 sobo s kuhinjo, v malem me-stu Gorenjske, dobila zakon-ca brez otrok. Mož bi poleg malega posla hišnika lahko opravljal svoj poklic, žena pa bi proti primerni plači po-magala pri domačih opravil-ih. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Prosto stanovanje« št. 6109.

INSTRUKCIJE
 za ljudske šole, tudi za nem-ščino, daje gospodična. Na-slov v upravi pod št. 6232.

Modni salon M. Sedej Strnad
 Prešernova ul. palača Mestne hranilnice
 priporoča zadnje novosti dunajskih in pariških klobukov
 Žalni klobuki vedno v zalogi
 Najnižje cene! Solidno blago!

LIVARNA ZVONOGLAS MARIBOR
 Dobavlja najboljše bronaste zvo-nove, po kakovosti nadkriljuje one iz predvojnne dobe, čisti har-monizni glasovi, 4 tedenski do-bavni rok, vezelno jamstvo. — Odlikovana trdka z zlato košajno. Cene najnižje v Jugoslaviji

Salda-kontl. štracce. blagajniške knjige. amerikanske journale. odjemalne knjižice itd.
 Knjigoveznica K. T. D. v Ljubljani -- Kopitarjeva ulica 6/II.

Velika izbira najnovejših modelov in klobukov iz klobučine (Filz) v modnem salonu
Ida Škof-Wanek naslednici
 Ljubljana, Pod Trančo št. 2.
 Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov
 Točna postrežba! Priznana solidne cene!

P. n.

 Šivilje gospodinje
 opozarjamo, da so zopet do-speli najboljši šivalni stroji in kolesa
„GRITZNER“
 V VSEH OPREMAH
 za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vs-h vrst čevljaraki stroji „Adler“ kakor: cilindri, levoročni in krojaški.
 Pouk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (štolanje) brez-plačno edino le pri:
Jos. Petelinc, Ljubljana
 blizu Prešernovega spomeni-ka ob vodi. Popravila sprejemamo.

Ledenica
 zidana ali amerišanska, da led v resnici drži, Vam na-pravi načrte ter isto izvršuje — specialna trdka —
Franc Pust
 tes. mojster, Ljubljana, kakor tudi ostrežja do 40 m v svetlobi brez podpor. — Zahtevajte načrte! 4869

PRODAJALKA
 spretna in marljiva, izurjena v občevaranju s strankami, išče službo za takoj. Cenj. vprašanja na upravo lista pod: »Marljiva prodajalka« 6182.

Pravi angleški KOKS
 za industrijo in kovinske obrti,
PREMOG IN DRVA
 v vsaki množini dobavlja
Josip Svetič
 Ljubljana, Kozljeva cesta 3.

Lepa plemenska KOZA
 se PRODA. Poizve se šepa-nja vas št. 50. 6234

ZIMSKI RANGLAN,
 salonska obleka, predvojno blago, in več ŽENSKIH OB-LEK (kostumov) je poceni naprodaj. Poizve se: PRED ŠKOFIJO 21, III. nadstropje.

SPREJEMAM
 na dobro in izdatno opoldan-sko HRANO. — Naslov v upravi lista pod št. 6231.

GOBE in FIŽOL
 kupuje SEVER in KOMP., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Trboveljski premog
 drva
 koks
 ongiški premog
 slezijske brikele
 dobavlja ILIRIJA tu Kralja Petra trg 8. Tel. 220
 Plačilo tudi na obroke.

ZDRAVNIŠKI ZAVOD
 VILA dr. PEČNIK, penzija z zdravnikom, SEČOVO, p. Rogaska Slatina. Za notranje in razne lahke pljučne bolezi (Liegehalte, Diät, Liege, Mastkuren). Celo leto odprto Zdrav. dr. Pečnik. Prospekti

Franc Erjavec
 „pri zlati lopati“
 trgovina z železnino
 Ljubljana, Valvazorjev trg 7 (prej Hammerschmidt)
 priporoča svojo bogato za-logo raznovrstne železnine ter tudi prvovrstni dalma-tinski „Portland cement“ po niski ceni.

Zahvala.
 Vsem, ki so spremlili ljubljeno soprogo, ozir. mamico, staro mamo, teio, gospo
Ana Hönigman vd. Mische roj. Nagelj
 na njeni poslednji poti, nam lajšali breme upke boleti in izkazali svojo požrtovalnost, posebno pa še preč. duhovščini, preč. gg. oo. frančiškonom za tolažilno obiske, gospodu dr. Gostišu za njegov trud, p. n. gg. daroval-kam prekrasnih vencev, šopkov in cvetja in za udeležbo naša najprisrčnejša zahvala.
 Novo mesto dne 7. okt. 1924.
 ZALUJOČI OSTALI.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračajte pozornost
 na veletrgovino manufakturnega blaga
VILIM PICK
 podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26, središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
 kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah in vrlo solidni postrežbi.
 NA DEBELO! NA DEBELO!

Znižane

 cene!
 Gori zažamčeno 1000 ur!
 Elektro Company Ljubljana Sv. Petra c. 23.